…ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

48-дахи жэлээ гарана

БУРЯАД ҮНЭН

№ 126 (13442)
1971 оной майн 29, суббото

Сэн 2 мүнгэн

…СС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

…ВЕТ АРАДТА ПРАГЫН АЖАЛШАДАЙ БЭШЭГ

…э нүхэдүүд, хүндэтэ ханинар!

…й ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Леонид Иль…ев түрүүтэй Советскэ Союзай аха дүү Коммунис …делегацида баяр хүргэхын тула Прага-9 гэжэ хүдэл…й районда Чехословакиин Коммунис партиин съездын …айгаа үдэрнүүдтэ суглараһан Чехословакиин Социа…бликын ниислэл хотын хүдэлмэришэд, ажалша ин…иин ба залуушуулай түлөөлэгшэд, бидэнэр, социа…уехэ ороной ажалшадта, бүхы совет арадта үнэн …өө аха дүүгэй баяр хүргэнэбди.

…тэ. Чехословакиин коммунистнууд ба манай рес… бүхы ажалшадта мүнөө жэл тон гайхамшагта жэл …ехословакиин Коммунис партиин 50 жэлэй ой тэм…айнабди. Чехословакиин ба хариин буржуазида …итлеровскэ фашизмда эсэргүү, социалис ниитын …та тогтоохын түлөө партиингаа хүтэлбэри доро …оноймнай ябуулһан амжалтата тэмсэлэй дүнгүүдые …

…түгэс Советскэ Союзтай аха дүүгэй тон ехэ барисаа…айгөөр Чехословакиин арадууд эрхэ сүлөөтэйшье, …гшье байжа шадахагүй, социализмшье байгуулжа шадахагүй байгаа гэһэн һанамжымнай зүб байһые манай национальна эрхэ сүлөөгэй һэргээгдэһэн ушар, манай гүрэнэй оршожо байгаа ушар, орон соохи социализм байгуулгын бүхы ябасашье арсашагүйгөөр баталан харуулба.

Манай орон соохи баруунай оппортунистнуудай, социализмда эсэргүү хүсэнүүдэй нэгэдэжэ, уласхоорондын хархисуудай туһаламжаар социалис гүрэнэймнай эгээл гол шухала үндэһэнүүдые сэб сэхээр дайлажа ороһон һаяын жэлнүүдэй хатуу һургаал тэрэнэй зүб байһые манда дахин харуулаа.

Националис, Советскэ Союзда эсэргүү хиирэлгэ үүдхэхын тулада баруунай үзэл баримталагша этэгээдүүд бүхы юумэ хээ, ажалша арадаймнай ухаан сэдьхэл соо удаан хадагалагдажа ябаһан хамаг бүхы нангин юумые муушалаа.

Чехословакиин коммунистнуудта, хүдэлмэришэн ангида аха дүүгэй интернациональна туһаламжа үзүүлһэнэйнь түлөө Советскэ Союзай Коммунис партида, совет арадта баяр баясхалангаа хүргэнэбди!

Гансашье социалис оронуудай, хүдэлмэришэдэй ба коммунис партинуудай бэшэ, мүн дэлхэйдэхи бусадшье демократическа ба түрүү хүсэнүүдэй түшэглэжэ боломоор дэлхэйн хүсэн түгэс гүрэн Советскэ Союзай болоһыень һая дүүрэһэн совет коммунистнуудай XXIV съезд дахин харуулба. Пролетарска интернационализмын гол ёһонуудай илан мандаһые, бүхы дэлхэйн ажалшадай хуби заяанай түлөө харюусалгые тэрэ съезд эли тодоор харуулба. Үнэн зүйтэй шэнэ социалис общество Советскэ Союз түрүүтэйгээр байгуулагша социалис оронуудай эбтэ бүлэдэ хабаададаг байһанаараа оронноймнай ажалша зон омогорхожо байдаг.

Чехословакиин Социалис Республикын дам саашадаа бүхы талаараа хүгжэхын тулада, бүхы дэлхэй дээрэ социализм ба коммунизмын илан мандахын тулада хамаг хүсэ шадалаа, эрдэм мэргэжэлээ бүхы ажалшадтаяа хамта манай коммунистнуудай үгэхөөр эрид шиидэнги байһыень КПЧ-гэй XIV съездын хүдэлмэри сэб сэхээр харуулна.

Чехословакиин ба совет арадуудай бата бэхи, эбдэршэгүй хани барисаан мандаха болтогой!

Чехословакиин ба совет коммунистнуудай аха дүүгэй харилсаа холбоон улам хүгжэжэ, бэхижэжэ байг лэ!

Советскэ Союзтай — хэтэ мүнхэдөө, хэзээдэшье тиимэл байха!

ШЭНЭ ХАРАА ТҮСЭБ БАТАЛАГДАА

Республикымнай леспромхозуудай, модо болбосоруулдаг предприятинуудай түрүүшүүлэй зүблөөн уржадэр Улаан-Үдэдэ боложо дүүрэбэ.

Жэлэй үнгэрһэн дүрбэ һарын үрэ дүн болон табан жэлэй түрүүшын жэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхэ зорилго тухай элидхэл «Забайкаллес» комбинадай начальник **А. И. Кораблёв** хээ. 10 гаран хүн элидхэл тушаа үгэ хэлэһэн байна.

«Забайкаллес» комбинадай предприятинуудай хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд Москва, Ленинградай хүдэлмэришэн ангиин үүсхэлые дэмжэн, табан жэлэй түрүүшын оной түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхэ арга боломжонуудые хараалаад, 1971 оной социалис шэнэ уялга баталан абаба.

КПСС-эй ЦК-гай гэшүүн, партиин обкомой нэгэдэхи секретарь **А. У Модогоев** суглаанда хабаадалсажа, дэлгэрэнгы үгэ хэлэһэн байна.

Байгша оной түрүүшын кварталда комбинат Бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ һайн үрэ дүн туйлажа, СССР-эй Ой модоной, модо болбосоруулгын промышленностиин министерствын болон модошодой профсоюзай ЦК-гай дамжуулгын Улаан тугта, 1-дэхи мүнгэн шанда хүртэһэн байгаа. Министерствын хүдэлмэришэдые хангалгын главна управлениин начальник **Б. К. Паниев** хуряангы үгэ хэлэжэ, комбинадай түлөөлэгшэдтэ дамжуулгын Улаан тугые барюулаад, халуунаар амаршалаа.

Һүүлээрнь партиин обкомой нэгэдэхи секретарь **А. У. Модогоев** СССР-эй орден, медальнуудта хүртэһэн комбинадай түрүүшүүлдэ шагнал барюулаа. Эгээл түрүүлэн Хандагайн леспромхозой тракторист Николай Филиппович Семеновто Социалис Ажалай Геройн «Балта ба Хадуур» гэжэ алтан одон, Ленинэй орден үбсүүндэнь зүүлгэдэбэ.

Хориин леспромхозой мастер **М. Б. Бардуев**, Хандагатайн леспромхозой жолоошон Л. М. Гончаров, Онохойн модоной комбинадай станочница А. Е. Павлова, Худанай леспромхозой модошон М. Н. Паршаков гэгшэдтэ **Ленинэй орден**, Горхоной леспромхозой модо отологшо Ф. В. Сивецтэ, Удын модо урадхуулгын конторын хүдэлмэрилэгшэ П. М. Тарасенкада, Шулуутайн леспромхозой модо бэлэдхэлэй пунктын начальник Г. В. Усмановта **Октябрьска Революциин** орден барюулагдаа. **Ажалай Улаан Туг, «Хүндэлэлэй Тэмдэг»** ордендууда, **«Ажалай шэн габьяагай түлөө»**, **«Ажалдаа шалгарһанай түлөө»** медальда хүртэһэн олон түрүүшүүл шагналаа абаба.

Орден, медальнуудта хүртэгшэдэй зүгһөө Хандагайн леспромхозой бага комплексно бригадые даагша **Н. Ф. Семёнов**, Хориин леспромхозой мастер М. Б. Бардуев, комбинадай начальник А. И. Кораблев харюугай үгэ хэлэжэ, модошодой ажалые үндэрөөр сэгнэһэнэйнь түлөө парти, правительствада баяр баясхалан хүргэһэн байна.

Манай корр.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: министерствын главна управлениин начальник Б. К. Паниев «Забайкаллес» комбинадай түлөөлэгшэдтэ дамжуулгын Улаан туг барюулаад, комбинадай начальник А. И. Кораблевые амаршалжа байна.

С. ЦЫДЫПОВЭЙ фото.

СОВЕТ-ЧЕХОСЛОВАК …АНИ БАРИСААНАЙ МИТИНГ

… (ТАСС). Прагын «Авто-Прага гэжэ завод …ословак-совет хани барисаанай митинг майн …бо. КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь …жнев түрүүтэй КПЧ-гэй XIV съездэ хабаа…байгаа КПСС-эй делегаци тэрэ митингдэ хабаа…

КПЧ-гэй ЦК-гай Президиумэй гэшүүн, КПЧ-гэй Пражска городской комитедэй нэгэдэхи секретарь А. Капек митинг нээбэ.

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй хэлэһэн үгые сугларагшад нэрьемэ альга ташалгаар угтаба.

„АВТО-ПРАГА" ГЭЖЭ ЗАВОДТО БОЛОҺОН МИТИНГ ДЭЭРЭ

…ухэр Л. И. БРЕЖНЕВЭЙ хэлэһэн үгэ

…э нүхэдүүд!

…йханаар угтажа абаһа…түлөө, Совет гүрэн тушаа, …Союзай Коммунис парти …и нүхэдэй урин дулаан … хэлэһэнэйтнай түлөө та…нэн зүрхэнэйнгөө баяр баяс…гай түрүүн хүргэхыемни … КПЧ-гэй XIV съездэ ха…а танай орон ерэһэн …делегациин гэшүүд, бидэнэр, …ын» коллективэй, Чехо…ниислэл хотын бусадшье … түлөөлэгшэдэй аха дүү…эндые манай арадта, совет …нуудта, СССР-эй хүдэлмэ…нда ехэ баяртайгаар дам… Тиимэһээ манай өөһэды… мэндэдэ бүхы совет ажал… баяр баясхалангые нэмэ…эбшоогыт. Һайн даа, нүхэ…

…Прага» гэһэн гансашье үгэ …, тэрэнь совет хүн бүхэ… соо һайн һайхан бодол … Хани нүхэдөө бидэнэр …йбди, тиигээд манай хам…й түлөө, социализм ба … байгуулха хэрэгэй түлөө …эгшэдэйнгээ эрэлхэг шэн …үндэрөөр сэгнэжэ шададаг… оной хүшэр хүндэ зуниис …эжэ байдагбди. Тиихэдэ …юционно урбалтын зэбүүр…р социалис Чехословакиие … байгаа бэлэй. Тэрэ үедэ …үүд бултадаа, нээрээшье …правительствын хүтэлбэри… эхилээд, хүдэлмэришэд ба … хүрэтэрөө бултадаа тэрэ …гаа ехээр зобонги байһан …алтын социалис ленинскэ …да танай ороной ажалша …эл найдабарииe үгы болго…а социализмын дайсад «хо… үгэ» бэшэ, харин хоёр гү, … хоёр миллион хараал хэлэ…гаа ёһотой. КПЧ-гэй нэрэ …таахын, общество доторхи …тэлбэрилхы үүргые үгы …Советскэ Союзай ба Чехосло…оорондохи урданай һайн ха…дэлхэйн империализмын аша …дуулхын тулада, Чехосло…иалис оронуудай аха дүү… бүлэ сооһоо таһалхын тула… олон юумэн хэгдэһэн бай… болоод байхадань, имагтал …ага» гэжэ танай заводой 99 …оналист эрэлхэг зоригоо ха… Советскэ Союзда иигэжэ … байба: «Соколово тосхон … Дуклын дабаан дээрэ, бу…айдаануудта хамтаараа ад…ан шуһаараа хани бари…арилсаа холбоогоо нанги…жүүлһэн байнабди. Манай …оо боложо хубилаагүй, им…нүүд, тэдэнэй тагнуулнууд … тэрэл хэбээрээ байһаар, …өө болоходо тэдэнэр улам … тиимэһээ—улам аюултай …

…бэшэгһээ уншажа үгэһэнэй…өө хүлисэгты, тэрэ бэшэгые …дэнэт, намһаа дутуугүй мэ…хадааб гэхэдэ, тэрэниие бэ…нүүдэй олонхинь мүнөө эн…байлсана. Теэд энэ бэшэг ту…ангүй гараха аргагүй байлай. … гэхэдэ, 1968 оной зун Че…наа иимэ бэшэг ябуулжа, …ммунистнуудай «Правда» га…олилхын тулада, хүдэлмэришэ революционер хүнэй айхабтар ехэ, үнэхөөрөө эрэлхэг зориг хэрэгтэй байгаа бшуу.

«99-нэй» авторнууд элдэб хатуу юумэ үзөө гэжэ мэдэнэбди. Социализмын дайсад тэдэниие элдэб эсээр хардажа гүрдэжэ, «шаара шабхаруу», Эхэ орондоо «урбагшад» гэхэ мэтээр нэрлэһэн байба. Гэбэшье «99-нэй» бэшэг дотор, мүн социалис Чехословакиин бусадшье олон патриодуудай үгэ дотор Чехословакиин хүдэлмэришэн ангиин бодото һанамжань бүхы дэлхэй дээрэ тиихэдэ дуулдаһан байгаа. Социализмда эсэргүү, Советскэ Союзда эсэргүү идхалга хэжэ мэргэжэһэн этэгээдүүдэй ямаршье мэхэ гохо, ямаршье хардалга гүрдэлгэ тэрэ һанамжыень даража, үгы хэжэ шадахагүй байшоо.

Тэрэ һанамжань, мүн Чехословакиин хүдэлмэришэдэй, таряашадай, интеллигентнүүдэй — социализмын хэрэгтэ үнэн сэхэ коммунистнууд болон партийнабэшэ хүнүүдэй һанамжань дуулдаһан байба. КПЧ бүхыдөө, орон соохи үнэн сэхэ бүхы хүнүүд тэрээндэнь хайхарамжатайгаар харюусаһан байба. СССР-эй ба социалис бусад оронуудай аха дүүгэй туһаламжаар, ёһотой коммунистнуудай хатуу зоригой ашаар КПЧ ба чехословак общество доторхи түрүү үзэлтэй зон орон соонь контрреволюционно урбалта хэхэ гэһэн һэдэлгэ таһалдуулжа, социализмда эсэргүү баруунай оппортунис ба ревизионис хүсэнүүдые бута сохижо, марксистско-ленинскэ зам дээрэ дахин жагсажа шадаһан байгаа. Үнэн дээрээ хэнэй шаара шабхаруу, урбагша байһыень, хэнэй социалис обществынгоо ёһотой гражданин байһыень ажабайдал тон тодоор харуулаа һэн. Теэд 99 патриодуудые хюдажа үгы хэхые уряалдаг тэдэ амитад мүнөө хаанаб? Тэдэниие үмөөрэгшэд, хоёр нюуртай политигууд хаанаб? Тэдэнэр хадаа «энэрхы сэдьхэлтэ социализм» гэхэ мэтын шашалдаа ехээр гаргадаг аад лэ, зүгөөр чехословак арадай социалис илалтануудые хамгаалагшадые бузар булайгаар хардаха ябуулга орон соо үүдхэхын тула бүришье ехэ оролдолго гаргадаг байгаа. Парти болбол тэдэниие өөрынгөө зэргэһээ намнажа гаргаа, арад болбол бидэнэртэ иимэ амитад хэрэггүй гэжэ хэлээ. «99-нэй бэшэгэй» авторнууд харин манай дунда эндэ байлсажа байна. Ангиингаа талаар аха дүүнэртэеэ хамта өөрынгөө республикые, бүхы дэлхэй дээрэхи социализмын хэрэгые тэдэнэр ажалаараа бэхижүүлнэ. Тиин 1968 оной зун тэдэнэй эрид зоригтойгоор тэрэ бэшэгээ бэшэһэниинь бодото социалис интернационализмын хэрэг боложо, уласхоорондын хүдэлмэришэдэй хүдэлөөнэй түүхэдэ ороһон байна.

Хатуу зоригто революционернүүдтэ — интернационалистнуудта алдар соло!

Хүндэтэ ханинар!

Танай завод дээрэ ерэжэ, Прагын хүдэлмэришэдтэй уулзаха гээшэмнай манай делегацида ехэл һайн болобо. Намда илангаяа һайн, яахадааб гэхэдэ, минии залуу наһамни заводской коллективтэ үнгэрһэн юм. Эндэтнай, таанарай дунда байхадаа, социализм байгуулгада, социалис оронуудай ажабайдалда хүдэлмэришэн ангиин али зэргэ үүргэ дүүргэдэг тухайнь бодонош. Социализм ба коммунизмын түлөө тэмсэлэй бүхы түүхэ, манай бүхы дүй дүршэл тэрэниие харуулна. Россида 1917 оной Октябрьда байһандал адли, Чехословакидахи 1948 оной илалта түгэлдэр февралиин гол хүсэниинь сохом лэ хүдэлмэришэн анги байгаа.

Хүдэлмэришэн анги коммунистнуудай хүтэлбэри доро буржуазитай эрид шангаар тэмсэн ороод, хүдэлмэришэдэй хойноһоо таряашад, интеллигенци, ажалша арад бүхыдөө дахасалдан тэмсэһэн байгаа.

Ажалые алдаршуулһан «Чест Праце» гэһэн һайн амаршалга таанадта, Чехословакиин хүдэлмэришэдтэ, Чехословакиин коммунистнуудта бии хаюм. Тон нягта приборнуудһаа эхилээд, мантан томо электростанцинууд хүрэтэр, замбуулинай онгосонуудһаа эхилээд, манай һуудаг гэрнүүд хүрэтэр—мүнөө үеын эрдэм болбосоролой хүниие зэбсэглэһэн, тэрэниие тойруулжа байгуулһан хамаг бүхы юумые бии болгодог ажал хүдэлмэридэ алдар соло, социализм байгуулагша хүдэлмэришэ хүдэр гарнуудта алдар соло! Маниие тойрожо байгаа бүхы юумэ хүдэлмэришэн зоной гараар бүтээгдэһэн байна! Сэхэ руунь хэлэхэ болоо һаа, манай социалис общество доторхи ажалша интеллигенцишье, хүтэлбэрилхы бүхы хүдэлмэрилэгшэдшье гол түлэб хүдэлмэришэн ангиин дундаһаа гараһан, хүдэлмэришэн ангитай ами бэеэрээ холбоотой байна гэжэ хэлэхэдэ болохо. Хүдэлмэришэд гээшэмнай ниитын хүгжэлтын социалис ба коммунис зорилгонуудые хэлбэришэгүйгөөр бэелүүлхэеэ бултанһаа үлүүгээр хүсэгшэ обществын эгээн революционно, эгээн журамтай, эгээн эмхитэй хүсэниинь болоно. Сохом тиимэһээ социализмын хуби заяанай түлөө гол харюусалга хүдэлмэришэн ангида даалгагдана. Эгээл тиимэһээ, хүдэлмэришэн ангиин хүтэлбэрилхы үүргые үгы болгохын, хүдэлмэришэдые төөрюулхын, хүдэлмэришэдэй дунда хорото номнол тараахын, ажалшадай ангиин мэдэрэл мохоохын тулада коммунизмын дайсад хүсэ шадалаа хайрлангүйгөөр оролдоно. Тэдэ дайсад Чехословакидашье баһал тиимэ юумэ хэжэ байгаа.

Баруунай тала баримталдаг, социализмда эсэргүү этэгээдүүдэй шанга шангаар, гоё гоёор хөөрэлдэдэг байһыень таанар мэдэнэт. Экономическа зарим бэрхэшээлнүүдые урдаа барьяад, тэдэнэр социалис байгуулалтые бүхыдэнь муушалдаг байгаа. Заводууд, фабрикануудай, шахтануудай бүгэдэ арадай зөөри байһан ушарые үгы хэхэ гэжэ тэдэнэр хүсэдэг бэлэй. Экономико түсэблэлгын ленинскэ ёһые тэдэнэр арсадаг, предприятиин ажал түсэблэхын орондо, «сүлөөтэ конкуренци» гэдэгые бии болгохосо һанаашалжа байгаа. Тэдэнэр хадаа республика доторнай «капиталай рынок», «ажалай рынок» гэдэгые бии болгохо гэжэ һанаашалжа байгаа. Тэрэниинь бултанда ойлгосотой хэлэн дээрэ оршуулхада, «биржа» ба «хүдэлмэригүйдэлгэ» гэһэн үгэнүүд болоно. Социализмые хубилгаха зорилготой баруунай ревизионистнуудай хойноһоо Чехословакиин хүдэл…

(Түгэсхэлынь 3-дахи нюурта).

БҮХЭСОЮЗНА ЗҮБЛӨӨН ҮРГЭЛЖЭЛЬӨӨР

Майн 25-да Буряадай хүдөө ажахын институтда захалһан зоотехнигүүд-селекционернүүдэй, хүдөө ажахын ВУЗ-уудай мал ажалай кафедрын эрдэмтэдэй бүхэсоюзна зүблөөн хүдэлмэреэ үргэлжэлүүлһээр. Майн 27-до зүблөөндэ хабаадагшад «Байкал» учхоздо ошожо, тэндэхи ба алтай танилсаһан, ашаг шэмэ ехэтэй һүрэг үнеэдыень, буруу, хашарагуудыень хараа. «Байкал» учхоздо һү шэмэ ехэтэй үнеэд ямар аргаар бии болгогдооб гэжэ хүдөө ажахын эрдэмэй кандидат К. Е. Ильин һонирхолтойгоор хөөрэжэ үгөө. Мүн учхозой мүнөөнэй байдал, саашанхи зорилгонууд тухай тус ажахын директор Г. П. Тюменцев элидхэһэн байна.

Үсэгэлдэр зүблөөн үргэлжэлөө.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Москвагай Тимирязевска хүдөө ажахын академиин профессор **Е. Я. Борисенко** «Байкал» учхозой түрүүшүүлэй дунда.

С. БАЛДУЕВАЙ фототекст.

ПОЛИТИЧЕСКЭ ЕХЭ ДЭБЖЭЛТЫН ОРШОН БАЙДАЛДА

УЛААН-ҮДЭ

Советскэ районой һунгуулиин 7-дохи участогай агитпунктда (СССР-эй Наукануудай академиин Сибириин отделениин Буряадай филиалай түүхын эрдэмэй институдай байшан соо байрладаг) һунгагшад олоороо сугларанхай.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Улаан-Үдын городской, Советскэ районно Соведүүдэй депутадуудта кандидадуудаар дэбжүүлэгдэһэн эрхимэй эрхимүүдтэй уулзалгада зорюулагдаһан суглаае агитпунктые даагша В. Г. Трифонов нээжэ, депутадуудта кандидадуудай намтар, ажал хүдэлмэри тухай сугларагшадта дэлгэрэнгыгээр хөөрэжэ үгэбэ.

Улаан-Үдэ хотын Свердловскэ һунгуулиин 3-дахи округһоо Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадаар дэбжүүлэгдэһэн «Байгал» гэжэ оёдолой үйлэдбэриин нэгэдэлэй 2-дохи ательегэй хубсаһа эсхэгшэ нүхэр **Роза Цыреновна Дандаровагай** ендэртэ гарахада, һунгагшад хани халуунаар угтаба. Нүхэр Дандарова үн дэр этигэл найдабарида хүртүүлһэнэйнь түлөө сугларагшадта баяр баясхалан хүргөөд, энэ найдабариетнай харюулхын тулада бүхы хүсөөрөө оролдохоб гэжэ хэлэнэ.

Ажалшадай депутадуудай Улаан-Үдын городской Соведэй депутадта кандидат, автобусой кондуктор нүхэр **Л. В. Шаманова**, Советскэ районно Соведэй депутадта кандидат, тус райгүйсэдкомой финансын таһагые даагша нүхэр **Н. З. Фёдорова** гэгшэд үгэ хэлээ. Һунгагша М. Халбаев үгэ абажа, депутадта кандидадуудта хэдэн захяа дамжуулба. Городто автобусой ябаса, худалдаа наймаа һайжаруулха, ниитын гурим сахилгые шангадхаха гэхэ мэтэ асуудалнуудта анхаралаа хандуулхые дурадхаба.

Д. ЦЫРЕНОВ.

КАБАНСК

Бабушкин городой ажалшад, түмэр замай Мысовая станциин хүдэлмэришэд РСФСР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадаар энэ коллективһээ дэбжүүлэгдэһэн КПСС-эй Буряадай обкомой секретарь **Константин Матвеевич Продайводатай** уулзаба.

Уулзалгын суглаа Бабушкинай горсоведэй түрүүлэгшэ Василий Лукич Щапов нээбэ. Удаань этигэмжэтэ нюур Александра Михайловна Шеина РСФСР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадаар дэбжүүлэгдэһэн К. М. Продайводагай намтар, тэрэнэй ажал хүдэлмэри тухай тобшоор хөөрэбэ.

Удаань түмэр замай хүдэлмэришэн Анна Михайловна Добрынина, залуу һунгагша Т. Володько гэгшэд үгэ хэлээ. Тэдэнэр РСФСР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидат К. М. Продайводагай кандидатурые нэгэн дуугаар дэмжэжэ байһанаа мэдүүлээ.

К. М. Продайвода трибунада гаража, РСФСР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадаар дэбжүүлһэнэйнь түлөө баяр баясхалан хүргөөд, этигэл найдабариетнай харюулхын түлөө бүхы хүсэ шадалаа зорюулхаб гэжэ мэдүүлээ.

Твороговско һунгуулиин 80-дахи округһоо Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадаар дэбжүүлэгдэһэн **Алексей Иванович Хмелевтой** уулзалга загаһа баридаг «Байкал» колхоздо болобо. Колхозой гэшүүд К. И. Трискин, А. А. Суворов, үнинэй багша З. Г. Гаськова гэгшэд үгэ хэлэхэдээ, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадаар дэбжүүлэгдэһэн А. И. Хмелевой кандидатурые халуунаар дэмжэжэ байһанаа мэдүүлээ.

Посольский һууриндахи һургуули заһабарилха, шэнэ клуб бариха, Большая речка — Посольский һууринуудай хоорондо автобус ябуулдаг болохо хэрэгтэ туһа хүргэхыень депутадта кандидадта дурадхаһан байна.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидат, КПСС-эй XXIV съездын делегат А. И. Хмелёв — юһэдэхи табан жэл соо хүдөө ажахые улам түргэнөөр хүгжөөхэ, шэнэ барилганууд ехээр хэгдэжэ, хүн зоной байдал һуудалые улам һайжаруулха тушаа шиидхэбэринүүдые баталан абаһан тухай хөөрэбэ.

Н. КОНСТАНТИНОВА.
КПСС-эй Кабанскын райкомой инструктор.

ХЯАГТА

«Дружба», «Родина», Ранжуровай нэрэмжэтэ колхозуудай, Хүдэриин, Алтайн совхозуудай, Хүдэри-Сомоной эмхи зургаануудай ажалшадай түлөөлэгшэд Хүдэри-Сомоной культурын байшанда сугларжа, РСФСР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидат, Зэдын аймагай «Коммунизм» колхозой хонишон, Социалис Ажалай Герой **Гомбо-Цырен Гончиковна Цыремпилова**, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидат, Буркоопсоюзай правлениин түрүүлэгшэ **Александр Абогоевич Именохоев** гэгшэдтэй уулзаба.

Энэ уулзалгые Хүдэриин совхозой парткомой секретарь И. И. Ануфриев нээжэ, РСФСР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидат нүхэр Цыремпиловагай этигэмжэтэ нюур — Хүдэриин совхозой профсоюзай рабочкомой түрүүлэгшэ Г. Н. Раднаевта үгэ үгэбэ. Тэрэ үгэ хэлэхэдээ, кандидадайнгаа ажалай намтар, ажал хэрэг тушаань тогтобо. Республикын суута хонишон, Социалис Ажалай Герой нүхэр Цыремпилова урда тээнь хоёр дахин РСФСР-эй Верховно Соведэй депутадаар һунгагдахадаа, манай этигэл найдабарииe баатарлиг ажалаараа, үнэн сэхэ хэрэгээрээ, ниитынгээ ажал ябуулгаар харюулжа ябаа. Мүнөө дахин һунгагдаад байхадаа, депутадайнгаа уялгые мүн лэ эрхимээр дүүргэхэ байһандань батаар этигэнэбди. Олониитэ һунгагшадаар дэмжэгдэһэн энэ кандидадайнгаа түлөө бултадаа дуугаа үгэхэ байхабди гэжэ тэрэ мэдүүлбэ.

Удаань Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидат нүхэр Именохоевой этигэмжэтэ нюур — Хүдэриин дунда һургуулиин багша, эндэхи партийна эхин организациин секретарь Е. Д. Венедиктова үгэ хэлээ. Депутадта кандидадайнгаа намтар мүн лэ хөөрэжэ үгэһэн, һунгагшадай нэрэһээ хэдэн захяа үгөөд, партиин үнэн сэхэ хүбүүн нүхэр Именохоевой түлөө дуугаа үгэхыень һунгагшадые уряалаа.

Энэ уулзалга дээрэ Ехэ-Хүдэриин сельскэ Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ Б. Ц. Эрдынеев, «Родина» колхозой парткомой секретарь И. В. Клюгеров, Ранжуровай нэрэмжэтэ колхозой парткомой секретарь В. З. Алсахаев, Алтайн найман жэлэй һургуулиин директор В. Г. Дашиев гэгшэд үгэ хэлэһэн байна. Уулзалгын эсэстэ депутадта кандидадууд нүхэд Цыремпилова ба Именохоев үгэ абажа, тэдэниие засаг түрын дээдэ органуудай депутадта кандидадаар дэбжүүлжэ, ехэ этигэл найдабари үзүүлһэндэнь халуун зүрхэнэй баясхалан хүргөөд, һунгагшадай тэрэ найдабарииень харюулхын тула бүхы хүсэ шадалаа гаргахабди гэжэ мэдүүлбэ.

РСФСР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидат нүхэр Цыремпилова удаань Хяагта хотын һунгагшадтай, тиихэдэ Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидат нүхэр Именохоев Алтайн совхозой, Ранжуровай нэрэмжэтэ колхозой һунгагшадтай уулзаба.

Ц. БАБУШЕЕВ.
аймагай газетын редактор.

СЭЛЭНГЭ

Тохой тосхоной клуб соо хүн зон багтахысаа суглараад байгаа. Эндэ Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой гэшүүд, «Сельхозтехникын» нэгэдэлэй отделениин, үрэ жэмэс ургуулдаг питомнигой, Ардасаанай леспромхозой түлөөлэгшэд сугларжа, Тохойн 118-дахи һунгуулиин округһоо Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадаар дэбжүүлэгдэһэн КПСС-эй обкомой секретарь **Александр Алексеевич Бадиевтай** уулзаа.

Колхозой парткомой секретарь А. А. Бамбаров һунгагшадай суглаа нээхэ зуураа, ажахынгаа малшад, механизаторнуудай ажалай амжалта туйлалта тухай тогтоо. Манай колхознигууд, Тохойн дунда һургуулиин багшанар, хүдэлмэришэд өөһэдынгөө суглаан дээрэ Александр Алексеевич Бадиевые өөһэдынгөө кандидадаар нэрлээ һэн гэжэ тэрэ хэлэбэ.

Удаань этигэмжэтэ нюур Б. Б. Пурбуев үгэ абажа, депутадта кандидат нүхэр Бадиевай ажабайдал, ажал ябуулгын намтар тухай хөөрэһэн, һунгалтын үдэр тэрэнэй түлөө дуугаа нэгэн хүн шэнгеэр үгэхыень уряалһан байна.

Тэрэшэлэн колхозой отделениие эрхилэгшэ Г. В. Минаев, дунда һургуулиин багша Л. Ф. Иванова, ахалагша хонишон В. И. Шодоров гэгшэд үгэ хэлэхэдээ, депутадта кандидат нүхэр Бадиевта һунгагшадай захил хүргэбэ.

Суглаанай түгэсхэлдэ А. А. Бадиев дэлгэрэнгы үгэ хэлэжэ, һунгагшадай иимэ ехэ этигэл найдабари үзүүлһэндэнь баясхалан хүргөөд, тэрэниие харюулхын түлөө хүсэ шадалаа гамнангүй оролдохо байһанаа мэдүүлээ.

В. БАТОРОВ,
КПСС-эй райкомой эмхидхэлэй таһагые даагша.

БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ДЕПУТАДТА КАНДИДАДУУД

ПОТЕПАЛОВ Александр Романович, КПСС-эй Зэдын райкомой нэгэдэхи секретарь, Торийн һунгуулиин 54-дэхи округһоо Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидат.

ХАРЖЕЕВА Елизавета Баяндаевна, Кабанскын аймагай Ойморой совхозой һаалиин фермые даагша, Байгал-Кударын һунгуулиин 83-дахи округһоо Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидат.

ПАСТУХОВ Федор Сергеевич, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи гүрэнэй аюулгүйе сахиха комитедэй түрүүлэгшэ, Лысогорско һунгуулиин 13-дахи округһоо Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидат.

ВОРОТНИКОВА Екатерина Иннокентьевна, Прибайкалиин аймагай «Прибайкалец» колхозой һаалишан, Турунтаевска һунгуулиин 112-дохи округһоо Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидат.

МАХАНОВ Маэн Фёдорович, ВЛКСМ-эй Буряадай обкомой нэгэдэхи секретарь, Пролетарска һунгуулиин 27-дохи округһоо Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидат.

АСЕЕВ Леонид Семенович, профсоюзуудай Буряадай областной Соведэй түрүүлэгшэ, Каменска поселкын һунгуулиин 86-дахи округһоо Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидат.

ДАГБАЕВ Ким Дамди[...] КПСС-эй Хурамхаанай рай[комой] нэгэдэхи секретарь, Хура[мхаа]най һунгуулиин 94-дэхи о[круг]һоо Буряадай АССР-эй Ве[рховно] Соведэй депутадта канд[идат].

КПСС-эй XXIV СЪЕЗДЫН ШИИДХЭБЭРИ БЭЕЛҮҮЛХЫН ТҮЛӨӨ

ХАРААЛҺАНАА БЭЕЛҮҮЛХЭЛ БАЙХА

Түрэл партимнай XXIV съездын хүдэлмэри, тэндэ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй хэһэн тоосоото элидхэл, мүн 1971—1975 онуудта СССР-эй арадай ажахые хүгжөөхэ түсэб тушаа партиин XXIV съездын Директивэнүүд тухай СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгинай хэһэн элидхэл манай Ахын аймагай ажалшадай анхарал онсо татаа, сэдьхэл бодолынь хүлгөөгөө гээшэ. Партиин ябуулдаг политикын гүнзэгы удхатай, саашадаа бэелүүлхэ зорилгын асари ехэ байһые хүн зондо тайлбарилан ойлгуулха, тэдэниие энэ хэрэгтэ элсүүлхэ гээшэ партийна организацинуудай мүнөө үедэхи эгээл шухала хүдэлмэринь болоно.

Тиимэһээ КПСС-эй райком энэ талаар эмхидхэлэй хэдэ хэдэн хэмжээ ябуулгануудые хараалжа, тэдэнээ бодото хэрэг дээрэнь бэелүүлхын түлөө оролдолго гаргажа байна. Нэн түрүүлэн аймагай партийна эдэбхитэдэй суглаан Орлик тосхондо зарлагдажа, тэндэ КПСС-эй XXIV съездын делегат, партиин Түнхэнэй райкомой нэгэдэхи секретарь А. Д. Таханов съездын хүдэлмэриин дүнгүүд тухай угаа һонирхолтой элидхэл хэһэн байна. Тэрэ суглаанда хабаадагшад аймагай партийна организациин саашадаа бэелүүлхэ зорилго хараалһан, партиин съездын документнүүдэй удхые аймагайнгаа бүхы ажалшадта ойлгуулха, съездын баталан абаһан шэнэ табан жэлэй түсэб тушаа Директивэнүүдые хүсэндэнь хүргэхын түлөө ехэ тэмсэлдэ олониитые үргэнөөр элсүүлхэ талаар хэмжээнүүдые хараалаа.

Партийна эдэбхитэдэй суглаанай дүүрэһэн дары Орлик тосхоной агитатор, политинформатор болон пропагандистнарай семинар зарлагдаһан, тусхай пропагандистска бүлэгүүд эмхидхэгдэжэ, хүдөө нютагуудай ажалшадай дунда хүдэлмэри ябуулхаар эльгээгдэһэн байна. Эдэ бүлэгүүдэй гэшүүд хүдөө гарахынгаа урда тээ КПСС-эй райкомдо сугларжа, тэндэ заабари абаһан зэргэтэй. Тиигээд тэдэ пропагандистнар ошоһон нютагтаа агитатор, политинформатор болон пропагандистнарай кустовой семинар үнгэргэһэн байна. Тэндэ суглагшадай үмэнэ лекци уншагдаа, методическа заабари үгтөө. Иигээд лэ хамтынгаа хүсөөр зоной дунда съездын абаһан документнүүдэй гүн удхые ойлгуулха хүдэлмэри эхилээ һэн.

Энэ хүдэлмэриин эхилхэтэй хамта партийна эхин организацинуудта КПСС-эй XXIV съездын дүн ба өөрынгөө организациин бэелүүлхэ зорилго тухай асуудал зүбшэн хэлсэһэн суглаанууд болоо. Тэдэ суглаануудта аймагай хүтэлбэрилхы тушаалтад, партиин райкомой гэшүүд элидхэл хэһэн байха юм. Тиигэжэ партийна эхин организаци бүхэн КПСС-эй XXIV съездын табиһан зорилгонуудые амжалтатайгаар бэелүүлхэ хэмжээ ябуулгануудые мүн лэ хараалһан. Гэхэтэй хамта ажахынуудай коллективүүдэй хүдэлмэридэхи дутагдалнууд, доторой арга боломжонууд болон нөөсэ дарасануудые ашаглаха тушаа коммунистнууд онсо тогтоо.

«Улаан-Аха» колхоздо болоһон партийна суглаанда хабаадагшад юһэдэхи табан жэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө социалис мүрысөө аймаг доторoo дэлгэрүүлээе гэһэн үүсхэл гаргажа, олониитэдэ хандаһан бэшэг түнхаглаа. Энэ хандалгыень аймагай бусад ажахынууд, предприяти болон эмхи зургаануудай коллективүүд халуунаар дэмжэжэ, тус тустаа уялгануудые абаа.

Шэнэ табан жэлэй туршада бэелүүлхэ зорилгонуудаа тодорхойлхо зурааа, аймагай хүн зоной ажаһуудал, ажабайдал улам һайжаруулха асуудалда анхарал горитой хандуулагдана. Аймаг соо эгээл томо ажахы болохо «50 лет Октября» колхоз энэ шухала хэрэгтэ анхаралаа хапамжатайгаар табижа байдаг. Һүүлэй жэлнүүдтэ эндэ 40 гаран шэнэ гэр баригдажа, заха холуур ажаһуудаг малшад хуушан байраяа һэлгэһэн, шэнэ түхэлэй гэрэй алибаа хэрэгсэлнүүдтэй болоjо шадаһан байха юм. Олон айл мотоциклшье худалдан абанхай. Тиихэдэ колхозой түбтэ культурын шэнэ байшан, медицинскэ пунктын гэр, сельмаг бодхоогдонхой.

Ажалша зонойнгоо ажаһуудал тушаа иигэжэл һаналаа табижа, болохо зэргээрнь туһалжа байхада, тэдэнэй сэдьхэл дүүрэн байдаг, бүрил һайнаар хүдэлхэ эрмэлзэл түрэнэ. Тус колхозой 1966 ондо гүрэндэ худалдаһан ухэрнүүдэй толгой бүриинь шэгнүүр 200 килограмм, хониной — 25—26 килограмм татадаг һаань, мүнөө ухэр бүхэниинь 260—270 килограмм, хонин бүхэниинь 30—35 килограмм болоно бшуу. Манай аймагай байдалда энэ хадаа жэшээ абамаар амжалта гээшэ.

Шэнэ табан жэлэй туршада тус колхозой гэшүүд энэ туйлаһанаа үшөө арьбадхаха гэһэн хүсэлэнтэй. Түбхын түрүүндэ ниитынгээ адууһа малда бардам хүрэхэ тэжээл бэлэдхэхэ хэрэгтэй болоно. Мүнөө эндэхи урдань хэтэдээ уһалагдадаггүй байһан Сорогой-Аман гэжэ газарай 70 гектар сабшалан ундалуулдаг болгохо зорилготой. Тиигээд байхадаа энэ газарһаа урдань хэрбээ 5—6 центнер үбһэ сабшажа абадаг һаа, саашадаа, адаг 10—12 центнер ургаса абаха байхабди гэжэ эндэхид хөөрэлдэдэг. Үшөө тиихэдэ 100 гаран гектар шэнэ газар эдлүүриин болгохо түсэбтэй.

Мал зүбөөр түлжөөхэ, харууһалха, тиигэжэ ашаг шэмыень улам дээшэлүүлхэ хэрэг гол зорилгомнай гэлсэнэ. Энэ юһэдэхи табан жэлэй эсэс багаар гүрэндэ тушааһан эбэртэ бодо малай толгой бүхэниинь 300 килограмм татадаг болохол байха гэжэ тус колхозой парткомой секретарь Б. М. Марзаев хэлээ һэн.

В. ГАЛСАНОВ,
аймагай «Малшан» газетын редактор.

Арадай кандидадууд

ХЭБШЭН БАСАГ[АН]

Газаа аали намдуу. Огторгойн мүшэд онио-анио эмнижэ, хүнэй досоо шэнэ хүсэл эрмэлзэл түрүүлнэ. Хоёрдохи халаанһаа гараһан хүдэлмэришэд байгаалиин шэг шарай шэнжэлэн, дуугай алхалжа ябанад. Хүн бүхэн өөр өөрынгөө бодолдо эзэлэгдэнхэйнүүд. Светлана Владимировна нүхэдөө нэгэ нэгээр шарайшалан хараха юм.

«Мүнөөдэртөө яһала һайн хүдэлөөбди. Тормозой 3000 колодко хэбэ хабди. Бидэнэй гэмээр конвейер минута соошье миин байгаагүй. Иигэжэ хүдэлөө һаа, саашадаа колодконуудые бүри олоор шудхан гаргаха арга бии. Хамаг юумэн бидэнэйл оролдолгоһоо ха юм даа» гэжэ тэрэ доторoo сэдьхэн, нүхэдэйнгөө хажууда алхална. Хэбшэдэй бригадир Маркел Мантыков Светлана Владимировнагай бодолые тааһан юм мэтэ:

— Ажал тухайгаа шэбшэнэ гүш даа. Мүнөөдэртөө яһала һайнаар хүдэлөөбди. Шимнай хамагһаа урид ажалдаа ерэжэ, хамаг хэрэгсэлнүүдээ бэлдэһэн байба ха юмши. Энээнһээ хойшо бултадаа нэгэ хэдэн минута урид ажалдаа ерэжэ, хүдэлмэрилдэг газартаа бэлэдхэл хэдэг болоё. Тиигэбэл мүнөөдэрэйхидэл һаадгүйгөөр хүдэлдэг болохобди, — гэжэ томоотойгоор хэлэбэ.

Үглөөдэрынь тэдэнэй ажалдаа ерэхэдэнь: «халаан соо тормозой 3000 колодко шудхан гаргажа амжалта туйлаһан Маркел Мантыковай бригадын хэбшэдые, шэрэм хайлуулагша Борис Усачевые, кран жолоодогшодые амаршалнабди. Эдэнэй саашадаа бүри габшагайгаар хүдэлжэ, амжалта туйлаха байһандань этигэнэбди», гэһэн мэдээсэл сахилгаан хуудаһанда гараад байба. Хүдэлмэришэд тэрэниие ехэл анхаралтайгаар уншана. Үнэхөөрөө халаан соо тормозой 3000 колодко шудхан гаргаха гээшэмнай тиимэ бэлэн хэрэг бэшэ. Теэд олоороо оролдожо хүдэлһэн хэбшэд, шэрэм шудхагшад, гурбан мянганай богоһо алхажа шадаба ха юм. Энэ амжалтаяа улам арьбадхахын тула бүришье эдэбхитэйгээр хүдэлхэ болоно бшуу. Энээниие хүдэлмэришэн бүхэн һайн ойлгоно.

Светлана Владимировна Бузаева арбан хоёрдохи жэлээ тус цехтэ ажаллажа байна. Энэ олон жэлнүүд соо нилээд ехэ юумэн хэгдээ юм бэзэ. Эдэнэй шудхан гаргаһан тормозой колодконууд оронойимнай түмэр замай станцинуудта эльгээгдэжэ, вагонуудта табигдадаг. Ленинэй ордено Улаан-Үдын ЛВРЗ-гэй шэрэм шудхалгын цехэй хүдэлмэришэд һайн шанартайгаар тормозой колодконуудые шудхан гаргахын тула ехэ оролдолго гаргана. Светлана Владимировнашье тиимэ хүсэл эрмэлзэлтэйгээр хүдэлжэ байдаг.

Һайн шанартайгаар хэб хэхын тула тэрэнэй технологи һайса шудалха ёһотой бологдоно. Дүй дүршэл яһала хэрэгтэй ааб даа. Светлана хэб яагаад хэхэб гэһэн техническэ литература һайса шудалдаг. Тиигэжэ һайн шанартай продукци гаргахын түлөө тэмсэдэг. Тэрэ бэлэн болоһон хэб суглуулха хүдэлмэри хэнэ. Энэ эгээл харюусалгатай ажал гэжэ тоологдодог. Тиимэһээ энэ хүдэлмэридэ дүй дүршэлтэй, шадамар бэрхэ хүдэлмэришэд табигдадаг. Хэбүүдые халта буруугаар суглуулбал голодоһон гараха. Тиимэ юумэнэй болохогүйн тула хэбшэд ажалдаа харюусалга ехэтэйгээр хандаха болоно.

Һаяшаг болоһон ушар. Шудхалаа хэжэ байтар нэгэ хэб һандаржа, голодоһон гараба. Цехэй технолог шалгажа үзэхэдөө, хэб станок дээрэ һулаар сохигдоо, шиигтэйгээр хабсаргагдаа гэһэн тобшолол гаргаһан байна.

Энэ үедэ Светлана Владимировна Бузаева хэб хэдэг шорой асаржа технологто харуулаад:

— Хэды процент шиигтэй гэжэ һананат, — гээд асууба. Иимэ юумэ хүлеэгээгүй байһан технолог, хэбшэнэй асарһан шоройень бажуугаад үзэбэ. Үнэхөөрөө хэб хэдэг холисонь нормоһоо үлүү шиигтэй байгаа. Тиимэһээл халуун шэрэмээр шудхалаа хэхэдэнь задаржа, голодоһон гараа ха юм. Муу шанартайгаар холисо хэжэ байһан хүдэлмэришэд харюусаха ушартай болоо һэн. Тэрэнһээ хойшо голодоһоной гараһан ушар үзэгдөөгүй.

—Светлана Владимировна муугаар хүдэлһэн хүниие шоо үзэдэг. Тэрэ хододоо эрхим һайнаар ажал[ла]жэ оролдодог юм. Залуушууд[та] ха зэргээрээ туһа хүргэжэ б[айдаг] гэээд хэбшэдэй бригадир Мар[кел Ман]тыков хөөрэнэ.

Олон жэл соо сугтаа [хүдэлһэн] тула Маркел Мантыков хүд[элмэриин] нүхэрөө һайн мэдэхэ болоһон[...] һээл Света тухай олон юум[э] рэнгырээр хөөрэн магтажа ба[йна]. Хэбшэдэй бригадир хүнүүдые магтадаггүй юм. Теэд ажал[ша] хүдэлмэришэнөө магтан хөө[рэжэ] урмашажа байгаа бэлэйб.

Набтархан бэетэй, тэбхэгэр шарайтай басаган үдэр б[үри] тээшээ яаражал ябадаг. [...] һаа ажалдаа эртэ ерэжэ, һ[...] лэдхэл хэхэ гэжэ эрмэлзэдэг. [...]дынь бэшэшье хэбшэн баса[гад] заха нүхэрһөө жэшээ абахые [...]дог. Дүй дүршэлдэнь һүр[...] Светлана Владимировна бри[...] ехэ туһа хүргэдэг. Продук[ци] шанарай түлөө Светлана ха[...] Мүнөө эдэнэр продукциингаа [...] центыень эрхим шанартайгаар [...]ческэ хиналтын таһагта туша[а]лонхой. Халаан бүриингөө 15—20 процентээр үлүүлэн [...]жэ байдаг. Бригадынгаа ии[мэ] амжалта туйлахын түлөө [...] Владимировна Бузаева яһала [...] таяа оруулалсаа. Тэрэ [...] хамта хүдэлдэг нүхэдтөөшье [...] эрилтэ табижа шададаг.

Тэрэнэй олон жэл соо ам[жалта]тай һайнаар ажаллажа байһанай[н түлөө] һаяшаг парти, правительство [...] дэлэлэй тэмдэг» орденоор [...] Хамта хүдэлдэг нүхэдынь Бу[ряадай] АССР-эй Верховно Соведэй де[путадта] кандидадаар дэбжүүлээ.

Светлана Владимировна хамта хүдэлдэг нүхэдэйнгөө найдалые үнэн сэхэ ажалаа[р] рюулхал байха. Тэрэ бүхы [...] далаа, дүй дүршэлөө ажал[...] рюулхал.

К. ЖАМЬЯН[...]

ТАРЯАЛАН, САБШАЛАН ҺАЙЖАРУУЛХА ГАБШАГАЙ ХОЁР ҺАРЫН ДҮНГҮҮД

1971 оной майн 20-ной мэдээн

Аймагууд	Наг шэбхэ зөөлгэ (мянган тонно)		Бүхыдөө уһалагдаһаниинь (га)			
			Таряалан		Сабшалан	
	түсэб	дүүргэлтэ	1971 ондо	1970 ондо	1971 ондо	1970 ондо
Баргажанай	32,0	18,6	2400	3958	1194	7324
Бэшүүрэй	25,6	22,3	4532	6145	7665	9245
Зэдын	53,0	57,1	2371	1715	5439	5108
Яруунын	72,0	26,4	—	—	7020	4217
Загарайн	23,6	16,4	3334	3532	10.594	9.118
Захааминай	35,0	40,7	—	—	1.606	1.309
Кабанскын	15,6	12,1	—	—	1.320	1.170
Хэжэнгын	40,0	30,6	—	—	17.382	15.652
Хяагтын	50,0	47,5	2030	9975	5518	7613
Хурамхаанай	30,0	31,3	487	—	4.980	—
Мухар-Шэбэрэй	44,5	32,1	—	—	11.248	15897
Прибайкалиин	10,3	5,5	—	—	1.389	—
Сэлэнгын	32.2	22,1	436	1.069	11.077	12.352
Түнхэнэй	35.8	31,1	—	—	1.700	2.196
Улаан-Үдын	53,6	45,4	669	1.337	11.495	8.182
Хориин	40,5	15,5	965	1.741	9.666	12.335
Республика бүхыдөө:	593,8	458,0	16.242	22.262	109.293	111.718

КПСС-эй обкомой, республикын Министрнүүдэй Соведэй шиидхэбэреэр 1971 оной мартын 20-һоо майн 20 хүрэтэр таряалан, сабшалан һайжаруулха габшагай хоёр һара республикын колхоз, совхозуудта үнгэргэгдэбэ. Энэ үедэ таряалан, сабшалан дээрэ 458 мянга гаран тонно наг шэбхэ зөөгдэһэн, 109 мянга гаран гектарынь минеральна утэгжүүлгээр шанаржуулагдаһан байха юм. Һайрамаар, бүлүүр станцинуудаар, уһалууриин һубаг, ханаабуудаар 16 мянга гаран гектар таряалан, 109 мянга гаран гектар сабшалан ундалуулагдаа бшуу. Тэрэшэлэн 49 мянган гектар сабшалан сэбэрлэгдэһэн, 25 мянга гаран гектарынь борнойлогдоһон, 3851 гектарай хүрьһэ соологдоһон, 4810 гектарта дисковани хэгдэһэн, 1940 гектарай шугы бургааһан отолог доһон байха юм.

Габшагай хоёр һарын түсэб-даабари Зэдын, Захааминай, Хурамхаанай аймагуудай ажахынуудта амжалтатайгаар дүүргэгдэһэн байна. Жэшээнь, Зэдын аймагай колхоз, совхозууд таряалан, сабшалан дээрэ наг шэбхэ гаргаха хоёр һарынгаа даабари 4 мянга гаран тонноор үлүүлэн дүүргээ. Эдэнэр сабшалан үндэһөөрнь һайжаруулха, болдог дэгнүүл отолжо жэгдэлхэ, шугы бургааһа сэбэрлэхэ түсэбөө үлүүлэн дүүргэһэн байна. Зэдынхид энэ үедэ һайрамаар, бүлүүр станцинуудаар, уһалууриин системэнүүдээр 2371 гектар таряалан, 5439 гектар сабшалан ундалуулжа шадаа. Энэнь нёдондонойхиһоо нилээд ехэ болоно.

Таряалан, сабшалан дээрэ наг шэбхэ гаргаха хоёр һарынгаа даабари Хурамхаанай аймагай ажахынууд сүм дүүргэжэ, түсэбһөө үлүүлэн 200 гектар сабшалан утэгжүүлээ. Мүн эдэнэр урдынхиһаа нилээд ехэ газараа минеральна утэгжүүлгээр шанаржуулаа. Аймагай ажахынууд 5 мянга гаран гектараа элдэб аргаар уһалһан байха юм. Илангаяа бүлүүр станцинууд эндэ горитой хүдэлгэгдэжэ, 2200 гаран гектар ундалуулагдаа.

Эдлүүриин газар шанаржуулха хүдэлмэри Захааминай аймагай колхоз, совхозуудта муу бэшээр ябуулагдана. Габшагай хоёр һарын туршада эдэнэр наг шэбхэ гаргаха түсэбөө 5700 гаран тонноор үлүүлһэн, мүн сабшалан борнойлхо, сэбэрлэхэ, шугы бургааһа усадхаха, дэгнүүл болдогуудые жэгдэлхэ болон бусад даабари амжалтатайгаар бэелүүлжэ шадаа.

Республикын бусад аймагуудай хоёр һарын туршада хэхэ гол хүдэлмэреэ дүүргэжэ шадаагүйшье һаань, тэндэ габшагайгаар ажалла жа гараһан колхоз, совхозууд бии. Жэшээнь, Мухар-Шэбэрэй аймагай «Искра», Бэшүүрэй аймагай «Рассвет», Хяагтын аймагай Хүдэрнин совхоз болон бусад зарим ажахынууд сабшалан, таряалан һайжаруулха даабаряа бэелүүлһэн байха юм.

Тиигэбэшье үнгэрһэн хоёр һарын дүнгүүд юрэнхы дээрээ хангалтагүй байна. Республикын колхоз, совхозууд энэ үедэ хэхэ хүдэлмэреэ нэгэшье зүйлөөрнь дүүргэжэ шадаагүй. 135 мянга гаран тонно наг шэбхэ даабариһаа дутуу зөөгдөө.

Хабартаа хура бороогой оронгүй байжа, газарай хүрьһэнэй хатажа байбашье, тэрэниие уһалха арга боломжонууд хүсэдөөр хэрэглэгдээгүй байшоо. Илангаяа бүлүүр станцинууд мууса хэрэглэгдээ. Ажахынуудта аяар 300 гаран бүлүүр станцинууд бии аад, тэрээгээр хоёр һарын туршада миил 10 мянга гаран гектар уһалагдаа гэхэ гү, али станци бүхэндэ оройдоо 30 гаран гектар хүртэнэ.

Наг шэбхэ зөөхэ, сабшалан, таряалан уһалха хүдэлмэри Баргажанай, Хориин, Прибайкалиин, Загарайн, Бэшүүрэй аймагуудай ажахынуудта муугаар эмхидхэгдэһэн байна. Баргажанай аймагай ажахынууд таряалан, сабшалан дээрэ наг шэбхэ гаргаха хоёр һарынгаа даабари арайхан гэжэ 57 процент дүүргэһэн, таряалан, сабшалан уһалха ехэ арга боломжотой байгаад, тэрэнэйнгээ хахадыныцье хэжэ үрдеэгүй.

Хориин аймагай совхозууд бүришье урагшагүйгөөр ажаллаа. Эдэнэр наг шэбхэ зөөхэ түсэбөө хахадлаашьегүй. Тэрэшэлэн энэ үедэ 3325 гектар сабшалан үндэһөөрнь һайжаруулха гэжэ түсэблэһэн аад, тэрэнэйнгээ миил 5 процентыень дүүргэһэн.

Эдэ бүгэдэ юун дээрэһээ болооб гэхэдэ, олохон аймагуудай, ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд ниитын адууһа малые тэжээлээр хүсэд хангаха гэһэн КПСС-эй XXIV съездын эрилтые хүсэндэнь хүргэхэ гэжэ һайса оролдоногүй, ажахы доторой арга боломжонууд хүсэдөөр элсүүлэгдээгүй байшоо. Олохон газарта лугомелиоративна отрядууд миил ёһын тэдыдэ эмхидхэгдээд, тэдэндэ сабшалан, таряалан һайжаруулха даабаряа бэелүүлхэ арга олгогдоногүй, газар уһалха шахардуу сагта тэндэ хүнүүдые нэмэжэ үгэдэггүй муутай. Зарим газарта мүнөө хүрэтэр лугомелиоративна отрядуудшье эмхидхэгдээгүй байһаар. Һайжаруулагдаха сабшалан, таряалангаар элбэг Баргажанай аймагта оройдоо гурбан лугомелиоративна отряд байгуулагданхай.

Таряалан, сабшалан һайжаруулха габшагай хоёр һарын үнгэрөөшье һаа, энэ хүдэлмэри зогсоогдохогүй байна. Илангаяа газар уһалха хүдэлмэридэ техникэ болон хүнүүдые нэмэжэ табиха шухала. Юуб гэхэдэ, июнь һарада хура бороон бииатай орохогүй гэжэ метеорологическа станцинууд мэдээсэнэ ха юм. Мүн колхоз, совхозууд худалдажа абаһан минеральна утэгжүүлгэеэ бүрин хэрэглэхэ талаар хэмжээ абаха ушартай.

БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ УКАЗ

ЯРУУНЫН АЙМАГАЙ «КОМСОМОЛЬСКИЙ» СОВХОЗОЙ ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭДЫЕ БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР ШАГНАХА ТУХАЙ

Соёлой болон ажаһуудалай гэр байрануудые бариха, мүн газар таряалангай ба мал ажалай хүдэлмэрилэгшэдтэ таатай зохид байдал олгохо талаар ехэ хүдэлмэри хэһэнэйнь түлөө Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй **Хүндэлэлэй грамотаар** шагнаха:

Воробьев Василий Алексеевичые — совхозой барилгын бригадын бригадир.

Дугаров Доржо Намсараевичые — совхозой директорые ажахын талаар орлогшо.

Цыренжапов Цыбик Цыденовичые — совхозой прораб.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Б. СЕМЕНОВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь К. МАСЛОВ.

Улаан-Үдэ, Соведүүдэй байшан.
1971 оной майн 26.

БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ УКАЗ

БАРИЛГЫН ОРГАНИЗАЦИНУУДАЙ, ТРАНСПОРТ БА ЭНЕРГЕТИКЫН ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭДТЭ БУРЯАДАЙ АССР-эй ГАБЬЯАТА ИНЖЕНЕРЭЙ ХҮНДЭТЭ НЭРЭ ЗЭРГЭ ОЛГОХО ТУХАЙ

Зүүн Сибириин түмэр замай Слюдянка-Петровский завод гэжэ участогые электрижүүлгэдэ габьяатай байһанайнь түлөө Буряадай АССР-эй габьяата инженерэй хүндэтэ нэрэ зэргэ олгохо:

Гончаренко Дмитрий Васильевичта — Зүүн Сибириин түмэр замай Улаан-Үдын энерго-хангалгын участогай начальник.

Рынсов Сергей Ивановичта — Зүүн Сибириин түмэр замай Улаан-Үдын отделениин сигнализаци ба хэлхеэ холбооной таһагай начальник.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Б. СЕМЕНОВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь К. МАСЛОВ.

Улаан-Үдэ. Соведүүдэй байшан.
1971 оной майн 26.

БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ УКАЗ

БАРИЛГЫН ОРГАНИЗАЦИНУУДАЙ, ТРАНСПОРТ БА ЭНЕРГЕТИКЫН ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭДТЭ БУРЯАДАЙ АССР-эй ГАБЬЯАТА БАРИЛГАШАНАЙ ХҮНДЭТЭ НЭРЭ ЗЭРГЭ ОЛГОХО ТУХАЙ

Зүүн Сибириин түмэр замай Слюдянка-Петровский завод гэжэ участогые электрижүүлгэдэ габьяатай байһанайнь түлөө Буряадай АССР-эй габьяата барилгашанай хүндэтэ нэрэ зэргэ олгохо:

Матвеев Иван Ивановичта — «Восситрансстрой» трестые эрхилэгшын орлогшо.

Палкин Иннокентий Ильичтэ — «Восситрансстрой» трестын 21-дэхи заһабарилгын поездын бульдозерой машинист.

Федоренко Василий Григорьевичто — «Забайкалтрансстрой» трестын барилга-хабсаралгын 834-дэхи поездын шулуушадай бригадир.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Б. СЕМЕНОВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь К. МАСЛОВ.

Улаан-Үдэ. Соведүүдэй байшан.
1971 оной майн 26.

ТУҺАТАЙ, НҮЛӨӨТЭЙШЬЕ

Моондо нютагһаа Хужар тосхон хүрэтэр 100 гаран километрэй зайда Туранаймнай совхозой табан отделени оршоно. Хужарта совхозой түб отделени һууриижанхай. Ажахымнай ажал ябуулгын бүхы хүтэлбэри эндэһээл эхитэй.

Совхозой партком, комсомолой комитет болон профсоюзай хүдэлмэришэдэй комитедэй үмэнэһөө, «Хүдэлмэришэн хүнэй үгэ» гэһэн ханын газетэ һара бүхэндэ нэгэ удаа гаргагдана. Ханымнай энэ газетэ гаргагдан сасуугаа совхозой отделени, фермэ бүхэндэ нэгэ-нэгэ хэһэгээр буулгагдан тараагдадаг. Газетэдээ совхозой хүдэлмэришэдэй һанамжа, дурадхал болон бусад зүйлнүүдые толилдог байнабди. Редколлегиин нэрэ дээрэ һарадаа 30—40 бэшэг ерэдэг. Тэдэ бэшэгүүд анхаралда абтангүй үлэдэггүй, булта шахуу газетэдэ гаргагдадаг байна. Тэрэшэлэн зарим бэшэгүүдтэ харюу үгтэдэг. Тиигэжэ редколлегимнай уялгадаа тон харюусалгатайгаар хандадаг байха юм.

Һара бүриин нэгэн шэные газетын үдэр гэжэ нэрлэнэбди. Тэрэ үдэр редколлегиинхид сугла[ад] парткомой, комсомолой комите[дэй], рабочкомой түлөөлэгшэдэй х[абаа]далгатайгаар үнгэрһэн номер[тэ то]лилогдоһон материал ямар [...] үзүүлээб, тэрээндэ ямар хэм[жээ] абтааб гэжэ хаража үзэдэг, [...]шэн хэлсэдэг байнабди. Гадна[һаа ир]таһан бэшэгүүдые бултаараа [...]шажа, тэрэнэй хүби заяа шии[дхэ]дэг гээшэбди.

Ханын газетэдэ бэшэгдэһэн [ма]териалнууд совхозой ажал яб[уул]гын хэрэгтэ хэды ехээр туһ[а]гээшэб! Тэдэ хадаа ажалай [ам]жалта туйлаха хэрэгтэ нүлөө[...] һөө гадна, түрүү арга дүршэл [дэл]гэрүүлгэдэ туһална, ажалш[ад] эдэбхи үүсхэл бадаруулна. [...] шэлэн ажалай журам эбдэгш[...] хурса үгөөр шүүмжэлэн, ол[...] урда улайлгана.

Ханынгаа газетые совхозой[н] ажал ябуулгын хэрэгтэ үнэ[...] туһа нүлөө үзүүлдэг зэбсэг [...] тоолонобди.

М. Б. СЫБИКОВ,
совхозой парткомой секрета[рь].
Түнхэн.

„АВТО-ПРАГА“ ГЭЖЭ ЗАВОДТО БОЛОҺОН МИТИНГ ДЭЭРЭ

нүхэр Л. И. БРЕЖНЕВЭЙ хэлэһэн үгэ

(...эхэл. Эхниинь 1-дэхи нюурта).

...ангиин дахасалдан ...ань совет хүнүүд сэдь...хананграр хараһан байна. ...акиин ажалшадай Коммунис ...таа хүтэлбэри доро хэдэн ар...най турша соо бии болгоһон ...хы юумые баруунай хорото ...үдэй үгы хэхэеэ байһыень ...ишэн анги ойлгоһон байба. ...үмсые бэхижүүлхын түлөө, ...одо үнэхөөрөө социалис ха...ам баримталхын түлөө хү...эн анги тэмсээ бэлэй.

...рати тухай, тэрэниие хүг...тухай шашахын тулада бару...то этэгээдүүдэй заводуудта ...ошодог байһыень мэдэнэбди. ...«ангигүй» демократи гэхэ ...уурмаг лозунг түүхын тооһо ...тэдэнэр малтажа гаргаа ...рэнь юун гээшэб гэхэдэ, юр...алхэйдэ оройдоо үгы демокра...й хооһон шашалдаан гээшэ. ...й тала баримталагша реви...туд тиимэ худал шашалдаа...на хэжэ, социалис Чехосло...худэлмэришэн ангиин түйла...кратическа хуули ёһонуудые ...байгаа. Социализмые хам...дые политическэ талаарнь ...дараха эрхэ байдал орон ...бии болгогдожо байгаа, хуу...аһэн эгээл гол эрхэнүүдыень ...рээ хаһадаг байгаа. «Буляал...усси сүлөөтэйгөөр хэхэмнай» ...р тунхаг табидаг аад лэ, үнэн ...социализмын дайсадай хорото ...хэхэ зохид байдал бии бол...гаа. Гэбэшье Чехословакиин ...ришэн анги баруунай үзэл ...лагшадай мэхэдэ ороогүй. ...на хуурмаг демократиин бэ... гүрэниие хүтэлхэ эрхэ ...та өөһэдтэнь олгодог, ажал...ой аша туһада общественн ...л зохёодог үнэхөөрөө со...демократиин тала шангаар ба...йгаабди, байпабди, байха...гэжэ хүдэлмэришэн анги ха-

...най капиталис гүрэнүүдэй мэ...рохо зам худар орониетнай ...ай хорото этэгээдүүд түлхидэг ...Тиигэжэ байһыень совет хү...айнаар ойлгоно һэн. Мүн ...акиин хүдэлмэришэдшье ойл...аруунай үзэл баримталагшадай ...ю ошоогүй. 1948 оной фев...хүдэлмэришэн анги социализ...а барижа, Коммунис партиин...ноһоо ябаа.

...словакиин хүдэлмэришэн анги...р соло!

...лизм байгуулагшадай ажал ба тэмсэлдэ алдар соло! «Чест Праце!».

Нүхэдүүд!

КПЧ-гэй XIV съездын хүдэлмэридэ гурбадахи үдэрөө хабаадалсажа байнабди. Энэ съезд маниие тон ехээр, гүнзэгыгөөр һонирхуулна гэжэ таанадта лаб хэлэжэ шадахабди. Нүхэр Густав Гусагай хэһэн КПЧ-гэй ЦК-гай тоосоото элидхэл дотор, тэрэшэлэн нүхэр Любомир Штроугалай, Милош Якешай элидхэлнүүд дотор, республикын Президент нүхэр Людвик Свободын хэлэһэн үгэ дотор КПЧ ба Чехословакиин общественн һүүлэй жэлнүүдтэ гараһан зам марксистско-ленинскэ аргаар гүнзэгыгөөр шэнжэлэгдэн, ерээдүйн тодо һонор хараа шэглэл табигдаһан байна.

Чехословакиин Компартиин XIV съездые ЧССР-тэхи социализмын дайсадые илаһанай, социализмын илан мандаһанай съезд гэжэ дүүрэн эрхэтэйгээр нэрлэхэдэ болохо гэжэ съезд дээрэшье үгэ хэлэхэдээ мэдүүлээ һэм, теэд тэрэнээ мүнөөшье дабтахаяа һананаб.

Чехословакиин саашанхи хүгжэлтын хараа шэглэл тухай хөөрэлдөөн партиин съезд дээрэ боложо байна. Тэдэ хараа шэглэлнүүд үнэхөөрөөшье зориг оруулмаар. Энэ табан жэл соо партиин бэелүүлхээр хараалжа байгаа хэмжээнүүд бүхы общественншье, айл бүхэнэйшье, хүн бүхэнэйшье байдалда горитой нүлөө үзүүлхэнь лабтай. Съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлгэ Чехословакидахи социализмын шэнэ илалтанууд тээшэ харгы гаргахань, социалис бүхы оронуудай хүсэ шадал бэхижүүлхэнь ойлгосотой. Мүн танай ороной хүдэлмэришэдэй, таряашадай, арадай интеллигенциин зохёон байгуулхы үсэд шанга ажалаар имагтал тэдэ шиидхэбэринүүдэй бодото дээрэ бэелүүлэгдэхэнь ойлгосотой.

Коммунис партиингаа эрид зоримгой түсэбые бэелүүлхын тулада Чехословакиин хүдэлмэришэн анги хамаг бүхы юумэ хэхэ, ойрын жэлнүүдтэ танай республикые бүри ехээр хүгжөөхын тулада хамаг бүхы юумэ хэхэ гэжэ этигэнэбди.

Танай һаруул һайхан социалис Эхэ ороной аша туһада партиин съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхэдээ бүри ехэ, бүрин түгэс амжалта түйлахыень «Авто-Прага» заводой, Прагын бүхы заводуудай ба фабрикануудай хүдэлмэришэдтэ, инженернүүдтэ, техникүүд ба алба хаагшадта, Чехословакиин бүхы ажалшадта Советскэ Союзай Коммунис партиин делегациин, бүхы совет арадай нэрэһээ хүсэхыемни зүбшөөгыт.

Нүхэдүүд!

Партиин съездын — КПСС-эй XXIV съездын манай орон соо һая болоһыень таанар мэдэжэ байнат. 1971-һээ 1975 он хүрэтэрхи табан жэл соо манай орониие хүгжөөхэ программа тэрэ съезд зүбшэн хэлсээд баталһан, гол бүхы шэглэлнүүдээр ойрын жэлнүүдтэ партиин бэелүүлхэ политикые тодорхойлһон байна. Тон тобшоор хэлэхэ болоо һаа, тэрэ политикын гол удхань иимэ: научно-техническэ революциин түйлалтануудые ажахын социалис байгуулалтын булюу һайн шанартай нэгэдүүлэн, коммунис байгуулалтаяа бүри хурданаар урагшань дабшуулха, совет арадай ажабайдалые энээнэй урдахида орбол улам һайжаруулха гэһэн удхатай.

Манай зорилго—совет хүнүүдэй байдалые улам һайн, жаргалтай, гоё һайхан болгохо зорилго. Үсэд шанга, зориг түгэлдэр ажалай шэнэ жэлнүүдые угтан ябанабди. Һайнаар, зол жаргалтайгаар ажаһууха, коммунизмын ерээдүйн һаруул һайхан байдал тээшэ зорихо гансахан замнай тиимэ байнал. Съездын шиидхэбэринүүдые бүхы совет хүнүүдэй халуунаар дэмжэһэниинь, тэдэ шиидхэбэринүүдтэ ажалайнгаа шэнэ амжалтануудаар харюусаһаниинь табигдаһан зорилгонуудай лаб түйлагдаха байһыень баталан харуулна. Яахадааб гэхэдэ, арад парти хоёрнай нэгэн хүн шэнги эбтэй, эмхитэй, тэрэ—манай гол хүсэн болоно!

Нүхэдүүд!

Совет экономикын элдэб һалбаринуудые хүгжөөхэ талаар манай партиин съездын тодорхойлһон даалгабаринууд дотор мүн хани барисаата социалис гүрэнүүдэйшье аша туһа харагдаһан байна. Жэшээнь, баталагдаһан хэлсээнүүдэй ёһоор, СССР болбол гансахан Чехословакида энэ табан жэлэй турша соо 70-аад миллион тонно нефть худалдаха юм. Тэрэнэйнгээ хажуугаар ГДР-тэ, Польшодо, Венгридэ, Болгарида, Кубада, бусадшье социалис оронуудта нефть бага бэшээр худалдаха байнабди. Мүн хара ба үнгэтэ металлургидань хэрэгтэй руда, газ, шулуу нүүрһэ, үтэгжүүлгэ урдынхида орходоо ехээр аха дүү оронуудтаа үгэхэбди. Тиигээд манай арадай ажахыда хэрэгтэй эд бараа ба хэрэгсэлнүүдые социалис оронуудһаа абаха бээзбди гэжэ баһа найдажа байнабди.

Хэн хэндээ ашагтайгаар экономическа талаараа харилсан ажаллаха гээд манай гүрэнүүдэй арадай ажахын табан жэлэй түсэбүүдээр хараалагдана. Социализмын оронуудые экономическа талаарнь улам дүтэлүүлхэ шэглэлээр, үйлэдбэриие бүри гүнзэгы мэргэжэлтэй, хамжаанай гуримтай болгохо шэглэлээр горитой юумэ ойрын жэлнүүдтэ хэжэ шадаха бээзбди гээд найданабди.

Техническэ дээдэ зэргын бэлбосоролтой, зан заншалтай, индустриальна хүсэтэ үндэһэтэй Чехословакиин энэ хэрэгтэ шухала үүргэ дүүргэдэгыень тэмдэглэнгүй байхын аргагүй. Чехословакиин хүдэлмэришэдэй эрхим шанарынь, тэдэнэй бэлиг шадабаринь, профессиональна мэргэжэлынь, ажалайнь культура ба эб эмхинь, ажалда дуратайнь бүхы дэлхэйдэ мэдээжэ. Чехословакиин инженернүүд болон техникүүдэй ажал хэрэгтээ үүсхэлтэйгээр хандадагынь, эрдэм бэлиг ба дүй дүршэлынь бүхы дэлхэйдэ үнэтэй дээрэ тоологдодог. Юрэ хэлэхэдэ, социалис орон бүхэн нөөсэ, арга боломжо, дүй дүршэл гэхэ мэтын үнэтэ хубитаяа манай хамтын хэрэгтэ оруулдаг байна. Харилсаа холбоото орон бүхэнэй аша туһада, манай бүхы социалис хани бүлын аша туһада тэдэ баялигуудые ашаглаха зохид һайн арга зам хамтаараа тодорхойлжо шадаа һаамнай, тэрэмнай, нүхэдүүд, агууехэ хэрэг, дэлхэйн социализмын байдал бэхижүүлхэ зам дээрэхи түйлай ехэ алхам болохо бэлэйл.

Манай оронуудай Коммунис партинууд, СССР-эй, ЧССР-эй ба социалис бусад гүрэнүүдэй хүдэлмэришэн анги ба бүхы ажалшад хамтынгаа зорилгонуудые шиидхэнэ. Дуун соохидо адли, «манай шэнэ байдалые» хамтадаа байгуулжа байнабди. Тэрээн тухайда хэдэн үеын ажалшад ба тэмсэлшэд «Интернационал» гэһэн агуу ехэ гимн соогоо дуулажа байдаг. Тиимэ байдал байгуулха гээшэ бүхы дэлхэйн ажалшадай урдахи, капиталис оронуудай пролетаринарай урдахи, национальна сүлөөрэлгынгөө түлөө тэмсэгшэ арадуудай урдахи манай интернациональна уялга мүн.

Тэрээндэмнай һаад хэхэ гэжэ дайсадай хэдышье һэдээ һаань, уялгаяа дүүргэхэбди. Шэнэ байдал—социализм ба коммунизм эрхэ бэшэ байгуулагдаха! Тэрээнэй түлөө ажаябахадашье болохо, тэрэнэй түлөө ажаллахадашье болохо, яахадааб гэхэдэ, тэрээнһээ һайн, тэрээнһээ үлүү уялга нэгэшье коммунистда, нэгэшье ажалша хүндэ байхагүй.

Нүхэдүүд!

Гитлеровскэ Германиин, тэрэнэй зарасанарай Советскэ Союзда добтолон орожо, дэлхэйн хоёрдохи дайнай шиидхэхы байлдаануудай эхилһэн сагһаа хойшо эгсэ 30 жэл хэды хоноод гүйсэхөө байна. Бүхэдэлхэйн түүхэ соохи тэдэ түрбэлгүй ехэ байлдаануудта асуудал иимээр табигдаһан байгаа: дэлхэй дээрэхи анха түрүүшын хүдэлмэришэд ба таряашадай социалис гүрэн—Советскэ Союз оршожо байха гү, Европын арадууд эрхэ сүлөөтэ, бэеэ даанги байдалаа аршалжа шадаха гү, али фашис боолшолгодо орохо гү?

Манай арадуудай сэрэтэй талаархи аха дүүгэй барисаан фашизмда эсэргүү байлдаанууд соогуур мүндэлэн түрөө һэн. Чехословакиин Социалис Республикын Президент мүнөө болоод байгаа манай хүндэтэ нүхэр Людвик Свободын командалалга доро Чехословакиин корпусой харуулһан баатаршалга тухай, Соколово тосхондохи ба Дуклын дабаандахи байлдаанай баатарнууд тухай дурасхаалые, словак арадай восстаниин, восстанида бодоһон Прагын эрэлхэг зоригто тэмсэлшэдэй баатаршалга тухай дурасхаалые совет хүнүүд сэежэ зүрхэн соогоо нангинаар хадагалжа ябадаг.

Саг ошожол байна. Танайда хэлсэдэгэй ёһоор, үхи хүүгэднайшье наһа абажа ябана. Дэлхэйн хоёрдохи дайнай Европодохи һүүлшын буудалгын эндэ, Прагада хэгдэһэн үдэрһөө хойшо 25 жэлһээ үлүү саг үнгэрөө. Мүнөөнэй байдалдахи олон юумэ һайн тээшээ хубилаа. Дэлхэйн шуһата шэнэ дай үүдхэхэ арга империализмда олгохогүйдэ болохо гээд арадууд ойлгоо. Дэлхэйн хоёрдохи дайнай түүхэтэ дүнгүүдые тоохо дурагүй, үһөөгөө абахаяа эрмэлзэдэг, мүнөөнэй хилэнүүдые ондоо болгожо хубилгахаяа, хуушанай буржуазна гуримда социалис оронуудай арадуудые тэхэрюулхээ хүсэдэг этэгээдүүд дэлхэй дээрэ үшөөл бии гээд мэдэнэбди.

Бидэнэр, коммунистнууд, мүн социализмын оронуудай бүхы ажалшад —түүхын агууехэ байлдаанай сэрэгшэд, тэмсэлшэд, хабаадагшад гээшэбди. Ангиин дайсанай буудалга доро ходо ажаһуунабди. Капитализмда эсэргүү эршэтэй шанга добтолгодоо улам ехэ амжалта түйлаха бүримнай, маниие бүрил шангаар буудана, бүрил хүсэтэйгөөр добтолно.

Социалис гүрэнүүдэй аха дүүгэй хани барисаае эбдэхэ, империализмда эсэргүү хүсэнүүдэй дайшалхы фронт һулаpуулха, задалха гэжэ манай дайсад элдэбээр һэдэнэ. Чехословакиие бидэнэрэй зэргэһээ ходолжо абаха гэһэниинь бүтээгүй. Хардалга гүрдэлгын элдэб мэхэ гохо хэрэглэн, социализмын оронуудай ба колониальна дарлалтаһаа сүлөөрһэн түрүү засаг түрэтэй гүрэнүүдэй хоорондо эбыень таһалха гэжэ тэдэнэр оролдоно. Теэд, господинүүд, тэрэ оролдолгоһоотнай ямаршье үрэ гарахагүй! Манай ленинскэ хараа шэглэл эрид сэхэ, эли тодо. Социализмын оронуудай агууехэ хани барисаанай үдэрһөө үдэртэ бэхижэхын тулада, Европо, Ази ба Латиин Америкэдэхи социалис гүрэнүүдэй хани барисаа ба харилсаа холбооной улам гүнзэгы болохын тулада хамаг бүхы юумэ хэхэбди. Империализмда эсэргүү бүхы тэмсэлшэдтэй, газар дэлхэй дээрэхи эб найрамдалай, эрхэ сүлөөгэй болон социальна дэбжэлтын бүхы хүсэнүүдтэй дайшалхы барисаагаа али болохоор бэхижүүлхэбди.

Социализмын оронуудай хамтынь ябуулга эб найрамдал Европодо, бүхы дэлхэй дээрэ бэхижүүлхэ талаар ехэ аша үрэеэ үгэһэн. Манай хани барисаанай улам бэхижэхэдэнь, харилсаа холбооноймнай улам нягта байхадань, уласхоорондын политическэ уларил бүхыдэнь зохид һайн болгохоор бүри ехэ юумэ бүгэдөөрөө хэжэ шадахабди, манай оронуудай ба бүхы дэлхэйн арадуудай амгалан тайбанаар, аюулгүйгөөр ажаһуухын тула бүри ехэ юумэ хэжэ шадахабди гээд улам зоримгойгоор, улам этигэлтэйгээр мүнөөдэр хэлэжэ шадаха байнабди.

КПСС ба КПЧ-гэй хоорондохи, совет ба чехословак арадуудай хоорондохи хани барисаа, харилсаа холбоо дам саашадань хүгжөөн бэхижүүлхын тулада оролдолго хэшээлээ Советскэ Союзай Коммунис парти гамгүйгөөр гаргаха гэжэ таанарые найдуулжа шадаха байнаб, нүхэдүүд.

Манай чехословак аха дүүнэртэй хани барисаагаа, харилсаа холбоогоо бүрил олон янзын болгохын тулада, тэрэ холбооной ажабайдал ба ажалай бүрил олон һалбарида, бүри олон зоной дунда дэлгэрхынь тулада, хото ба хүдөөгэй зоной, завод, колхоз ба совхозуудта ажалладаг зоной ухаан бодолые дүүрэн ээлхынь тулада манһаа дулдыдаха бүхы юумые хэхэбди. Теэд манай чехословак нүхэдүүдшье баһал тиихээ оролдохо бээзэ гэжэ найданабди.

Үгэеэ дүүргэжэ байхадаа, үнэн зүрхэнэй, хани нүхэдэй ёһоор манай делегациие угтаһанайтнай түлөө, хүндэтэ нүхэд, таанарта халуун баяр баясхалангаа дахин элирхэйлэн мэдүүлжэ, зол жаргалтай, элүүр энхэ ябахыетнай, ажалдаа ехэ амжалта түйлахыетнай дахин хүсэхэеэ һананам.

Социалис Чехословакиин ажалшадта алдар соло!

Чехословакиин Коммунис парти, нүхэр Густав Гусак түрүүтэй тэрэнэй Центральна Комитет мандаха болтогой!

Чехословакиин ба совет арадуудай эбдэршэгүй хани барисаан хэтэ мүнхэдөө оршожо, бэхижэжэ, һалбаран мандажа байг лэ!

ХҮНГЭН САРЮУН ҮБГЭЖӨӨЛ

Үглөөгүүр эртэшэг байхада, нютагайнгаа үбгэн Содном Молоновичтой уулзаха хүсэлэнтэй гэртэнь ошоходом, тэргэ дархалжа сүлөөгүй байба.

— Сайн, үбгэжөөл,— гэжэ мэндэшэлээд, нютагайнгаа һонин тушаа хөөрэһэнэйнгөө удаа: — Энэ тэргэ хэндэ дархалжа байнат? — гэжэ һонирхобоб.

— Хонишодто даа. Түргэн дууһажа ябуулха гээд, үдэр бүхэндэ һаянай носоноб,— гэбэ.

Содном Молонович пенсидэ гараһаар арбаад жэл болошобо. Гэбэшье хэзээдэшье амгалан тэнюун һуужа шададаггүй юм. Түрэл совхоздоо туһалхын түлөө ходо оролдожо ябадаг. Гартаа угаа дүйтэй дархан алдартай юм. Нютагтань бодоһон олохон гэрнүүд тэрэнэй уран гарай хүсөөр үндыһэн. Ажабайдалай ута зам гаталһан үбгэжөөлэй бэе хүнгэн.

Содном Молонович Молонов залуу үетэниие дарха хүүлэжэ һургаха дуратай, хододоо урагшаа эрмэлзэһэн хүн гэжэ Бэшүүрэй аймагай Охин-Булагай совхозой Харлан нютагайхид һайн мэдэхэ.

А. ДЫМБРЫЛОВ.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

Автомобильна транспортын, харгын ажахын предприяти, эмхи зургаануудай хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд ба алба хаагшадые СССР-эй орден болон медальнуудаар шагнаха тухай

...ай ажахын ашаа ба пас...нүүдые зөөхэ, автомобильна ...бариха, заһабарилха талаар ...элэй түсэбые дүүргэлгэдэ ...тай байһанайнь түлөө СССР...рден болон медальнуудаар ...нүүдые шагнаха гэбэл:

БУРЯАДАЙ АССР-һээ

...ЕНИНЭЙ ОРДЕНООР

... Николай Ивановичые — ...Үдын № 3 автотранспортна ...риятиин жолоошон.

...БРИИН РЕВОЛЮЦИИН ОРДЕНООР

...ов Иван Васильевичые — ...Үдын ашаанай № 1 автотранспортна предприятиин жолоошон.

...АЛАЙ УЛААН ТУГАЙ ОРДЕНООР

...анов Цыден-Еши Жамняновичые — Улаан-Үдын пассажирска № 2 автотранспортна предприятиин жолоошон.

...лаков Илья Яковлевичые — Каменскын автотранспортна предприятиин жолоошон.

Дутов Сергей Александровичые — Улаан-Үдын пассажирска № 3 автотранспортна предприятиин жолоошон.

Зонтаг Алексей Николаевичые — Улаан-Үдын ашаанай № 2 автотранспортна предприятиин директор.

Колесников Иван Федоровичые — Улаан-Үдын пассажирска № 1 автотранспортна предприятиин жолоошон.

Кореньков Евдоким Ивановичые — КПСС-эй Хяагтын райкомой жолоошон.

Королев Аркадий Ивановичые — Улаан-Үдын ашаанай № 2 автотранспортна предприятиин жолоошон.

Маслов Трофим Матвеевичые — Улаан-Үдын ашаанай № 3 автотранспортна предприятиин колоннын начальник.

Мягков Николай Георгиевичые — Улаан-Үдын ашаанай № 4 автотранспортна предприятиин жолоошон.

Цебулаев Николай Ивановичые — Улаан-Үдын пассажирска № 1 автотранспортна предприятиин жолоошон.

Яньков Иван Ивановичые — Улаан-Үдын № 1268 автоколонныи жолоошон.

«ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ТЭМДЭГ» ОРДЕНООР

Вахрушев Василий Сергеевичые — Улаан-Үдын № 1 автотранспортна предприятиин жолоошон.

Киреев Елуп Авдеевичые — Мухар-Шэбэрэй автотранспортна предприятиин жолоошон.

Клепиков Валентин Фёдоровичые — Улаан-Үдын пассажирска № 1 автотранспортна предприятиин слесарьнүүдэй бригадир.

Козлов Матвей Федоровичые — Бэшүүрэй автотранспортна предприятиин жолоошон.

Колобашкин Фёдор Евдокимовичые — Улаан-Үдын ашаанай № 2 автотранспортна предприятиин главна механик.

Крегель Владимир Любомировичые — Захааминай автотранспортна предприятиин жолоошон.

Матвеева Фетинья Васильевнае — транспортна управлениин түсэблэлгэ-экономикын таһагай начальник.

Мокров Ефстафий Сафоновичые — ашаанай № 3 автотранспортна предприятиин жолоошон.

Плеханов Василий Ивановичые — Баргажанай автотранспортна предприятиин жолоошон.

Посохов Алексей Григорьевичые — Хяагтын автотранспортна предприятиин жолоошон.

Свердлин Пётр Андреевичые — Улаан-Үдын № 2 автотранспортна предприятиин жолоошон.

Сурков Александр Георгиевичые — Улаан-Үдын пассажирска № 2 автотранспортна предприятиин директор.

Сучкова Евдокия Георгиевнае — КПСС-эй Октябрьска райкомой инструктор.

Сычков Александр Егоровичые — центральна авто-заһабарилгын мастерскойн газоэлектросварщик.

Уладаева Галина Николаевнае — Улаан-Үдын пассажирска № 1 автотранспортна предприятиин кондуктор.

«ШЭН ГАБЬЯАТА АЖАЛАЙ ТҮЛӨӨ» МЕДАЛЯАР

Биркин Виктор Владимировичые — Улаан-Үдын ашаанай № 1 автотранспортна предприятиин мастерскойн начальник.

Будаева Зинаида Афанасьевнае — транспортна управлениин таһагай начальник.

Вещанский Роман Тихоновичые — Улаан-Үдын № 1268 автоколонныи профсоюзай месткомой түрүүлэгшэ.

Зайцев Николай Николаевичые — Петропавловска автотранспортна предприятиин жолоошон.

Каширихин Константин Ивановичые — Каменскын автотранспортна предприятиин жолоошон.

Черненко Галина Александровнае — Улаан-Үдын ашаанай № 3 автотранспортна предприятиин жолоошон.

«АЖАЛДАА ШАЛГАРЬНАЙ ТҮЛӨӨ» МЕДАЛЯАР

Густомесова Татьяна Зиновьевнае — Хяагтын аймагай ажалшадай депутадуудай Соведэй гүйсэдхэхэ комитедэй секретарь.

Иванов Виктор Иосифовичые — Улаан-Үдын № 1268 автоколонныи жолоошон.

Каптеров Михаил Александровичые — Улаан-Үдын ашаанай № 3 автотранспортна предприятиин жолоошон.

Коновалова Устинья Прокопьевнае — Улаан-Үдын ашаанай № 1 автотранспортна предприятиин слесарь.

Кошелева Александра Ульяновнае — Улаан-Үдын пассажирска № 1 автотранспортна предприятиин техник.

Михайлов Аверьян Михайловичые — Улаан-Үдын автоһургуулиин инструктор.

Поздняков Серафим Александровичые — Баргажанай аймагай ажалшадай депутадуудай Соведэй гүйсэдхэхэ комитедэй гаражай жолоошон.

Потась Павел Аврамовичые — Улаан-Үдын № 1268 автоколонныи отрядай начальник.

Серявин Леонид Ефимовичые — Улаан-Үдын ашаанай № 4 автотранспортна предприятиин жолоошон.

Фирсов Иван Дмитриевичые — Улаан-Үдын пассажирска № 3 автотранспортна предприятиин автоэлектрик.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. ПОДГОРНЫЙ.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль,
1971 оной майн 4.

Эсилын саанаһаа
РАДИО ТЕЛЕФОН ТЕЛЕГРАФ

...нэ конституциин проект зохёогдожо эхилбэ

...Р. (ТАСС). Хафез Бадауи түрүүтэй ОАР-ай Национальна ...най 80 депутадһаа бүридэһэн ...й саг үргэлжын конституциин ...зохёохо бэлэдхэлэй комитет ...лагдаба.

...үргэлжын конституциин проек...дэһэнь болохо дурадхалнуудые зохёон бэлэдхэхэдээ, элитэ юристнүүдэй, ниитын ажал ябуулагшадай, ОАР-ай Национальна суглаанай депутадуудай һанамжые манай комитет хараадаа абаха юм гэжэ Х. Бадауи мэдүүлбэ гээд МЕН агентство дамжуулба.

Бэлэдхэлэй комитет түрүүшынгээ заседанида майн 29-дэ сугларха.

ШУХАЛА АЛХАМ

...НЬЯГО. (ТАСС). Арадай нэ...й правительство программаяа ...хэ зам дээрээ шэнэ шухала ...хэбэ. «Ярур», «Сумар», «Са...лсн «Ирмас» гэжэ бүд бэхэл...монополинуудай предприятинуу...рэнэй хиналта доро абтаха бо...түйхань Чилиин экономическа ...лтын ба шэпэдхэн һэльбэлгын ...П. Вускович соносхобо. Тэ...предприятинууд национальна эко...н ниитын секторто хойшодоо ...тай байха юм.

...омышленна гол шухала монопо...дые гүрэнэй мэдэлдэ абаха ...— арадай нэгэдэлэй прави...ын программаар табигдаһан гол зорилгонуудай нэгэниинь. Ходо хэрэглэгдэдэг эд бараанай үнэ сэнгые урдынь хэбээр байлгажа, салин хүлһэ дээшэлүүлхэ талаар правительствын бэелүүлһэн хэмжээ ябуулгануудай ашаар ажалшадай юумэ худалдажа абаха шадабаринь эрид дээшэлээ гэжэ П. Вускович хэлээ.

ПОМЕЩИГҮҮДЭЙ ГАЗАР ГҮРЭНЭЙ МЭДЭЛДЭ АБТАНА

ЛИМА. (ТАСС). Перугэй правительство помещигүүдэй 3 миллион гаран гектар газар гүрэнэй мэдэлдэ абажа, 75.008 таряашан бүлэнэрэй дунда тэрэнээ хубааба гэжэ Перугэй хүдөө ажахын министр Энрике Вальдес мэдүүлбэ. Элдүүрилдэг хүнүүдтэнь газарые үгэлгэ 1975 ондо бүримүһэн дүүргэгдэхэ, Перудэ помещигүүдэй томо ажахынуудай байдаг ушар оройдоо үгы болгогдохо гэжэ хүдөө ажахын наукануудай американ оронуудай хоорондохи институдай хүтэлбэрилэгшэдэй зүблөөн дээрэ үгэ хэлэхэдээ министр тэмдэглэбэ.

Аграрна реформо бэелүүлхын урда тээ орон соохи газарай дүрбэнэй гурбан хубинь помещигүүдэй мэдэлдэ байгаа. Үсөөхэн баяшуул угаа ехэ олзо доход эдидэг, мүн экономическа ба политическэ засагые гартаа баринхай байгаа гэжэ Э. Вальдес хэлэбэ. Таряашад үнэн дээрээ газаргүй байба гэжэ хэлэхэдэ болохо.

«Капитализмын үүдхэн бии болгодог мүлжэлгэ үгы хэхэ, гээгдэнги байдалай шалтагаан усадхаха, ажалшадай экономическа байдал һайжаруулха социально-экономическа гол шухала хубилалта Перугэй правительство бэелүүлнэ» гэжэ министр тэмдэглэбэ.

Үшөө нэгэ хүн түрмын оёорто хаягдаба

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). Америкын коммунистнуудай «Дейли уорлд» гэжэ газетын корреспондент, 27 наһатай Джем Бэйнсс гэгшэ түрмын оёорто хаягдаба.

Вьетнамда эсэргүү ээрхэг түримхэй дай буруушаалгын жагсаалда 1967 ондо хабаадалсаһанайнь түлөө тэрэ Бэйнссиие сүлөөень хаһахаар, яла түлэхөөр шиидхэһэн байна.

Никсонэй һунгалтын урда тээхи аяншалга

ВАШИНГТОН. (ТАСС). Аяар 1972 ондо болохо президентскэ һунгуулиин кампани США-гай президент Никсон бүри мүнөө эхилбэ гэжэ тоолоходо хамаагүй: Америкын эгээн урда заха — Алабама штат хүрэбэ. Алабамын губернатор —расист Уоллесһээ гадна, Кентуки, Теннесси, Миссисипи ба Флорида штадуудай губернаторнуудтай Никсон уулзаба.

Ядерна бүлэгэйхидэй „уулзалга“

Бавариин Мтенвальд гэжэ газарта бундесверэй хадын стрелково частьнуудай казарманууд соо НАТО-гой ядерна түсэблэлгын бүлэгэй суглаан хоёр үдэрэй турша соо болобо. Элдэб зиндаагай олон мэргэжэлтэдые дахуулһан оборонын министрнүүд, мүн НАТО-гой Европодохи нэгэдэмэл зэбсэгтэ хүсэнүүдэй Верховно главна командалагша генерал Гудпейстнр түрүүтэй дээдэ генералитедэй түлөөлэгшэд эндэ сугларһан байгаа.

НАТО-гой атомна стратегүүдэй суглаан тон нюусаар үнгэргэгдэһэн байба. Тиигээд зорюута балар удхатайгаар бэшэгдэһэн коммюнике тэдэнэр гаргаа. Гэбэшье дайн сэрэгэй болоо һаа, ядерна зэбсэг яажа хэрэглэхэб гэһэн асуудал НАТО-гой генералнууд зүбшэн хэлсэбэ гэжэ хэблэлдэ мэдээсэгдэнэ. Европын социалис оронуудта эсэргүү, тэдэниие айлгаха гэһэн суута стратегиеэ улам үргэдхэхэ, нарижуулан һайжаруулха тухай хөөрэлдөөн тэрэ суглаан дээрэ болобо гэлсэнэ.

НЕПАЛ. Ази түбидэхи хаан засагта гүрэн. Катманду — тэрэнэй ниислэл хото. Тэрэ хото үзэсхэлэн һонин юумэнүүдээрээ, гоё һайхан хүшөө памятнигуудаараа гайхуулдаг. Гоё һайхан хада уула городые зүг бүриһөөнь тойронхой. Городой алишье талада ябахадаа олон янзын хубсаһатай зониие, мүнөөнэйшье, эртэ урдыншье байдалые хаража болохо.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Дарбар сквэр — городой хуушан хубиин түбэй талмай.

ТАСС-ай фотохронико.

ТОЛИ

УРДА САГАЙ УРАН БҮТЭЭЛНҮҮД

(Выставкэ тухай hанамжа)

Улаан-Үдын уран hайханай музейдэ буряад арадай XVIII—XIX зуун жэлэй зураг-бүтээлнүүдэй выставкэ нээгдэжэ, олоной анхарал татана. Юундэб гэхэдэ, иимэ үзэсхэлэн анха түрүүшынхеэ эмхидхэгдэбэ хаям.

Теэдшье үүдыень нээжэ орохотой адли, үнэхөөрөөшье ондоохон даа; урда сагай байдал урдаhаа тнай үзэгдэхэ.

Нюдэн доро эгээ түрүүн модо hэрхиитэр хюрөөдэжэ дархалhан сэсэгэй түхэлтэй бандаб, тэргын хасар талын шэмэглэл, амаа ангалзуулан, урда хоёр хүлөө дээрэ үргэжэ, оодон бамбагар hүүлээ ёдойлгоhон модон арсалангууд, хани нүхэсэл, эб найрамдал тухай домог—«Түншэ», мүн бэеынгээ зэргэ толгойтой шубуунай алтан шарахан дүрсэнүүд абаhаар лэ харагдажа hонирхуулна... Тэдэнэр онсо өөрын түхэл маягтайгаар, ехэл уран наринаар бүтээгдэнхэй. Илангаяа тэргын хажуу талын шэмэглэл үргэлжэ хабтагар, зузааншаг хуhа модо хюрөөдэжэ, түнхижэ айхабтар ехэ ажалтайгаар бүтээгдэhэн, урдажа дүлэбхижэ урагшаа тэгүүлhэн хүдэлөө харуулhан тула бүгэдын анхарал дэмы татанагүй. Эдэнэй заримыень Оронгын дархашуул бүтээhэн юм ха. Эдэ дархашуул хото город, хүдөө нютагуудаар ябажа, гэр байра барпдаг, барилгын уран гоё шэмэглэлнүүдые дархалжа ажамидардаг hэн ха. Мүнөөшье хүрэтэр зарим шэмээшэг тосхонуудта тэдэнэй урлаhан сонхын угалзата наличнигууд, түйсэ, кадушка гэхэ мэтын зүйлнүүд бии юм гэлсэдэг.

Удаадахи таhалга соонь—мори унаагай тоног зэмсэг, хүнэй хубсаhа хунар, зүүдхэл-шэмэглэл гэр доторой хэрэгсэлнүүд, амhартанууд табяатай.

Урда сагта нүүдэл hуудал байдалтай, мал ажал эрхилдэг буряад арад зон энэл эрхэ байдалдаа тааруулан, хубсаhа хунараа, гэр байраяа түхеэрдэг, шэмэглэдэг байhан гээшэ бэзэ. «Мүхэшэгүй зүрхэтэ морин эрдэниие» тохой мүнгэн эмээл, тобо... hайхан хазаар, хударгаар шэмэглэжэ, мүнөөнэй хубсаhанhаа ондоошог хэлбэритэй—утаhа торгоор угалза татуулhан ууджам ута дэгэл, халаад үмдэжэ, дээгүүрнь утаhан бэhэ бэhэлжэ, сагаан мүнгэн хутага, хэтэ hанжуулжа үзэгдэhэн хүн гээшэ ёhотойл эрын шэмэглэл эдлэhэн эрхим хүн гэгдэхэ байгаа бшуу. Энэ шэмэглэлнүүд музей соо табяатай. Баhа оёдол дээгүүрээ угалзата нарихан торго «няалгаhан» хилэн хара хяазатай, заха, туруун дээгүүрээ халюу, булганай арhа татуулhан дэгэл гү, али намаа сэсэг, луу, тугасай дүрсэ угалзануудтай, үргэлжэ дээгүүрээ алта, мүнгэн утаhа гүйлгэhэн халаад, ууджануудые харахадаа, гайхамаар лэ; үнэхөөрөө «альганай зэргын торгоор арбан захатые бүтээдэг» дангинадүүхэйнэрэй бүтээhэн юумэнүүд гэжэ hанахаар.

Гадна урдань номо hуршаhаа эхилээд, гэр доторой хэрэгсэл, аяга амhарта гэхэ мэтэнүүдые модоор бүтээдэг байhан гээшэ aab даа. Эдэнэй заримууд: модон аяга, тэбшэ, уур, табаг, улхан гэхэ мэтэнүүд выставкэ дээрэ табигдажа, жиирэйшье дархашуулай уран шадабарие гэршэлнэ. Эндэ доогуураа булхан хүлнүүдтэй хуhан уур эрхим дээжэнь болоно гээшэ ха.

Зэд, мүнгөөр дархалhан юумэнүүд бүришье гоёнууд. Морин эрдэниин тоног зэмсэг дээгүүр хадагдаhан гү, али дэгэл, халаад дээгүүрээ эхэнэрнүүдэй зүүхэ сагаан мүнгэн шэмэглэлнүүд хэды hайхан бэ даа! Торгон сэмбэ дээрээ зүүhэн тэдэнэй сэхэ тудаhан наранда яларжа толоржо байхые хараа hаа, одоол бахархамаар байха бэшэ гү? Мүн түмэр дээгүүр зэд, мүнгэ, үхэр туулга түрхижэ, хара үнгэтэй зурлаа угалзануудые ямар аргаар гаргадаг байгааб?

Мүнгэн хутага, хэтэ шэмхүүргэ, малгайн дэнзэ, үhэнэй боолто, гуу гэхэ мэтэнүүдтэ шүрэ хуба, шэл hуулгажа, тэдээн дээрээ набша ургамалай, луу, заан, арсалан, загаhан гэхэ мэтын амитадай дүрсэ hиилэжэ гаргаhаниинь одоол үндэhэн маягтай. Торгон, шэршүү, хилэн хубсаhан дээрэ үнгэ шэмэг оруулдаг иимэ зүйлнүүд алташа, мүнгэшэ дархашуулай одоол «эди шэдиие» харуулна.

Выставкын нүгөө хоёр залнууд соо — зурагууд, скульптуранууд. Тэдэнэр дасан хиидүүдэй хэрэглэмжэдэ байhаншье hаа, уран бүтээлшэдэй бэлиг шадабари гэршэлhэн тула угаа үнэтэй, нангин зүйлнүүд болоно. Урда үе сагта уран зураашад түгэд зурагай түхэл маягые алдангүй hажаажа зураха гэhэн хатуу «нангин» зарлигтайшье hаа, өөрын мэдэрэл ойлгосо, шадабари хэрэглэн, бага бэшэ хубилалтануудые оруулжа шададаг байгаа ха. Жэшээнь, дурсагдаhан таhалга соо хоёр янзаар зурагдаhан «Сансарай хүрдэ» табигданхай. Тэдэнэй нэгэниинь тон тэрэл түгэд маягтайгаар, ехэл нарилжа зураhан. Дээдэ орон—диваажанда, доодо орон — «Доржо Нилваа»тамадашье унаhан хүнүүдынь хубсаhа хунараараа, нюур шарайгаараа булта түгэдүүд. Зуралганшье тон лэ түгэд маягтай, харин нүгөөдэнь удхаараа адлирхуушье hаа, баазашагаар, үнгэ зүhыень буряадшалжа хубилган, үндэhэн маягтайгаар зурагданхай.

Мүн «Сагаан үбгэнэй» дүрсэ—нэгэниинь гансаараа hууhаар, харин нүгөөдэнь субарга соо hууhаар — модоор бүтээгдэнхэй. Эндэ уран бүтээлшын ехэхэн шадабари элирхэйлэгдэнэ. Тэрэ субарга соо hуугшые тойруулан, амитадай дүрсэ, набша сэсэгүүд «амиды» мэтээр харуулагдан hиилэгдэнхэй. Мүн эреэн гүрөөhэ эмээллэhэн» Дугар Зайhанай модон хүрэг, тэрэниие мүн тойроhон амитадай дүрсэнүүд нилээд hонирхолтой.

«Буддын» — үнгын торго зүйжэ оёhон 7 метр үндэртэй зураг (аппликаци) олоной анхарал хандуулна. Тэнгэриин үнгэтэй сэнхир хүхэ, алтан шара, улаан, ногоон, ягаан, мүн бэшэшье үнгын торгонууд гайхалтай уран наринаар зүйгдэнхэй. Уран зурааша, Яруунын Эгэтэ нютагай Цыремпилов Нима гэдэг байна. «Шойжил» гэжэ зураг — баhал тон хоморой, уран hайханай зүйл; тэрэ шажанай гурим дүримүүдhээ холо hаhаа бодол дууряаhан удхатай гээд ажагламаар. Үнгэнүүдэйнь бүридэл, hэлгэсээн юундэшьеб Байгал шадарай байгаали — номин хүхэ үнгэтэй аад, наранай гэрэл доро алтарhан нуга талануудые, хүйтэн уhата булаг, мүрэнүүдэй бурьялаае, ой модоор хушагдаhан гүбээнүүдэй харабтар хүхэ үнгэ зүhэ hануулаадхиха юм.

«Сухабади» гэhэн зураг. Эндэ сэсэгhээ мүндэлжэ байhан, гонзогор ута hаруул сонхотой байра соо байрлаhан, хүгжэмөөр наадажа, онгосо дээрэ hуун тамаруулжа ябаhан хүнүүд харуулагданхай. Диваажангай-жаргалай орондо хүнүүд иигэжэл жаргадаг гэhэн удхатай юм ха, энэ зураг үнгэ бүриин шэрээр — гол түлэб хүрин, шара, хүхэ шэрэнүүдээр, сабуу хэрэглэжэ зурагданхай. Буряад орон дотор иимэ минеральна шэрэнүүд олдодог байhан. Зүгөөр тэдэниие хаанаhаа оложо абаhан, яажа хэрэглэhэн тухайнь мүнөө хүрэтэр мэдэгдэнгүй үлэшэнхэй.

Мүн түрүүшын буряад скульпторнуудай зохёолнууд — гол түлэб модо, шабар болон папье-машегээр бүтээгдэhэн олон янзын зүйлнүүд эндэ табигданхай. Эдэнэй авторнууд хүнэй газаа талые адляар харуулхын хойноhоо оролдохоhоо гадна, аяг маяг, абари зан — сэдьхэлэйнь байгаалиие элирхэйлhэн байна. Энэ талаар Оронгын суута уран дархан Санжи-Цыбик Цыбиковэй болон тэрэнэй шабинарай бүтээлнүүд онсо шалгарна. С.-Ц. Цыбиковэй модоор дархалhан шэрээтэ Шираб Банзаракцаевай, мүн махаранзануудай хүрэгүүд. Сагаан Гунгариг илангаяа уран, нарин. Эндэ Ш. Банзаракцаевай — «Оршолонто юртэмсын» хогоосон тухай оёоргүй бодол «бисалгаhан» хүнэй сэдьхэл яhала элеэр харагдана. Нюур бэень аргагүй сэбэрээр, амиды түхэлтэйгөөр хэгдэнхэй. Харин Цыренжап Дараевай (Хори) бүтээл энээндэ хүрэнэгүй. Скульптурынь модон гарнууд даншьеhаа модохироор бүтээгдэhэн байна...

Гэбэшье энэ выставкэ бүхыдөө буряад арадай урда сагай уран бүтээлнүүдтэй танилсуулжа, аргагүй ехэ hонирхол үүсхэнэ, манай Буряад орондошье өөрын Андрей Рублевууд, зуу гаран жэлэй саанашье өөрын уран бэлигтэ зураашад, скульпторнууд бии байгаа гэhэн баярай бодол түрүүлнэ.

Тэдэнэй анха түрүүн hууриинь тодхожо үгэhэн үндэhэн маягай искусство мүнөө совет үе сагта барга хуушан сагай бэшэ, харин гайхамшаг социалис удха абажа, улам саашаа хүгжэн, нарижан, үндэрэй үндэр шатада хүргэгдэжэ байна.

Ехэ hонин, хэрэгтэйшье выставкэ эмхидхэгдэбэ. Соёлой министерствын болон хизаар ороноо шэнжэлхэ музейн үүсхэлые hайшаамаар лэ байна даа.

Р. ЦЫБИКОВ.

ШЭНЭ ДУУНУУД

МАНАЙ АЙЛША...

Дуу хүгжэм гээшэ үнэхөөрөө омог баяр бадаруулха, уй гашуудал тарааха, хүнэй hанаа бодол тайлбарилха, хани нүхэсэл улам бэхижүүлхэ шэдитэ хүсэтэй юм гэжэ Бүхэсоюзна конкурсын лауреат, мүнөө үеын залуу композиторнуудай нэгэн Александр Петрович Аверкин П. И. Чайковскиин нэрэмжэтэ хүгжэмэй училищиин концертнэ зал соо үнгэргэгдэhэн уулзалга дээрэ онсо тэмдэглээ бэлэй.

Залуу композитор А. П. Аверкин дуу хүгжэм бэшэжэ эхилhээр тиимэшье үни болоогүй. Арадай дуунай аялгаар бэшэhэн тэрэнэй шог зугаата, уянгата дуунууд гансашье орон дотороо бэшэ, мүн хилын саанашье суурханхай. «Хөөрхы эхэмни», «Хуhахануд намда hиихэхэнүүдые бэлэглээ», «Үнэн сэхэ хүбүүд» гэhэн дуунуудыень хэн мэдэхэгүйб даа.

— Бүри хүгжэмэй училищиин студент ябахадаа зарим поэдүүдэй шүлэгтэ хүгжэм тааруулан бэшэжэ туршагша бэлэйб. Теэд тэрэмни дэбтэр соогоо үлэшэдэг hэн. hүүлээрнь училищияа түгэсхөөд, Совет Армиин зэргэдэ алба хэхэ үедөө энэ эхилhэн эрмэлзэл, хүсэлөө улам нэтэрүүгээр бэелүүлээ hэм. Саашадаа мэдээжэ композиторнуудай заабаряар, туhаламжаар эрдэм бэлигээ улам хурсадхаха аргатай болоо бэлэйб,—гээд, композитор Александр Аверкин өөрынгөө ажабайдал, ажал хүдэлмэри тухай хөөрэхэ зуураа, тэмдэглээ hэн.

Гадна энэ уулзалга дээрэ композитор Александр Петрович москонцертын бүлэг артистнартай хамта өөрынгөө бэшэhэн дуу, хүгжэм шадамар бэрхээр гүйсэдхэжэ, олон харагшадаа ехэтэ баясуулаа. Дуушад Станислав Репин, Лариса Калиниченко гэгшэд А. Аверкинэй бэшэhэн «Хуhахануд намда hиихэхэнүүдые бэлэглээ», «Хөөрхы эхэмни», «Шамайгаа хүлеэнэб», «Инаг дуран хаанабши» гэhэн дуунуудые хангюурдажа, суглааршадай нэрьемэ альга ташалгаар угтагдаа. Эндэ «Хуhахануд, намда hиихэхэнүүдые бэлэглээ» гэжэ дуу шагнажа hуухада, ородой агууехэ Волго мүрэнэй эрьедэхи хуhанууд надхан найган, ... дуу дуулалсажа байhандал ... юм.

Эдэ артистнарай гүйсэдхэhэ... нууд үргэн ууджам Россин ... тухай, тэдэнэй аялдар хүн... абари зангые элирхэйлэн хару...

А. Аверкинэй дуунуудые ... мэдээжэ дуушан, Ленинскэ ... лауреат Людмила Зыкина яа... дамараар гүйсэдхэдэг бэ! Эгэ... мэhээ түрэл арадайнгаа дунда... баялигые уудалан залуу ком... рай дуунуудаа тэрэл жэнхэни... дууряан бэшэдэг байhаниинь ... гүй.

hүүлэй үедэ композитор А. ... кин олон тоото шог ёгто час... нуудые бэшэhэн юм. Тэрэнь ... ном болон хэблэгдэжэ гаранхай.

Энэ уулзалгада айлшамнай ... шадаа гол түлэб hүүлэй үедэ ... дэhэн шэнэ дуу хүгжэмтэйгөө ... суулаа.

Иигэжэ энэ үдэшэ хүгжэм ... концерт хараха дуратайшууд ... үеын мэдээжэ композиторнууд... гэн А. П. Аверкинэй творчество... хүдэлмэритэй дүтөөр танилсажа, ... шадаа бүри ехэ амжалта түйл... юрөөгөө.

Вл. ЖИГЖИТ...

ОНЬhОН ҮГЭ

Эб найрамдал буу зэбсэгэй хүсөөр бэшэ, хүнүүдэй hайн hайхан hанаа сэдьхэлhээ.

Хани нүхэсэл хамаг баялигhаа үнэтэй.

Юумэн бүхэн хүнөөр бүтээгдэдэг, хүнөөр алдаршуулагдадаг.

Ажалhаа хэн айдаггүйб, тэрээнhээ залхуу зайлаха.

Гуримтай байлга саг алмаха.

Гараа хабсараад бү hуу, тиигээгүй hааш уйдхарш тарахагүй.

Зол гээшэ хииhээ буухагүй, ажалаар олдохо.

Тэсэбэриин хүсөөр шадабаритай болохо.

Хүн болгон ажалаараа танигдаха.

hанаа амар hуудаг hаа—уhа, hанаа зободог hаа—мёд эдихэш.

Модые жэмэсээрнь, хүниие ажал хэрэгээрнь хара.

(Ородhоо оршуулга).

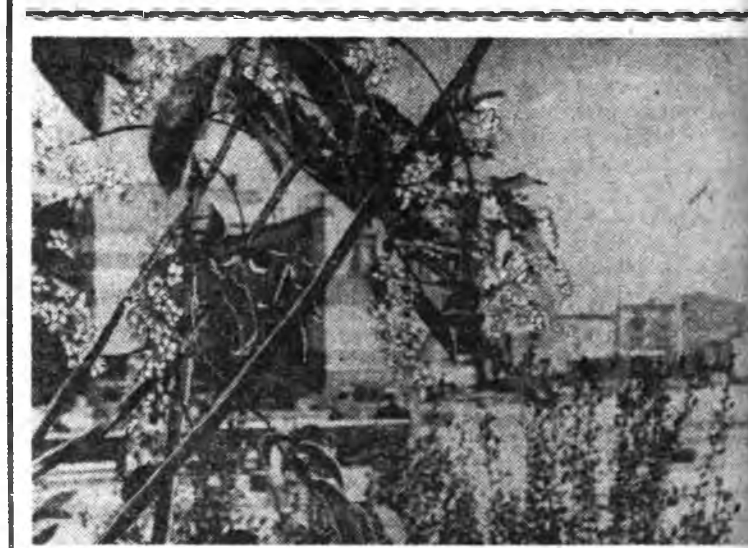

Улаан-Үдын гудамжануудаар мойhон сэсэглээ...

А. МАНТАЕВАЙ фото

МОРМООН

ОНТОХОН

Үргэн дэлхэйн үнсэг эзэлжэ, нэгэ хүгшэн ори ганса хүбүүнтэйгээ ажаhууhан юм. Хүбүүниинь Мормоон гэжэ нэрэтэй hэн.

Үшөө газар гэшхэхэ ори ганса үнеэтэй hэн. Хүгшэн хүбүүн хоёр оролдохын hайгаар үнеэнэйнгээ нооhо гурбан жэлэй туршада хуряаба.

Мормоон тэрээнээ гурбан толгой сэмбэ болгохоёо хаан баабайнда абаашаха гэжэ холын замда мордобо. Харгы замдаа хулганаантай уулзаба.

Мормоон тэрээнhээ асуугаадхиба:

— Хэн гээшэбши?

— Хүрьhэтэ дайдын борохон хулганаб. Харин ши хэн хүбүүн гээшэбши?

— Хүригшэ ганса үнеэтэй хүгшэн эжын ори ганса хүбүүн Мормоон гээшэб!

— Хайшаа зорижо ябанаш?

— Хаан баабайнда.

— Юундэ?

— Хүригшэ ганса үнеэнhээ гурбан жэлдэ хуряаhан нооhо гурбан толгой сэмбэ болгохоо замда гарааб.

— Хаан баабай хомхойл юм гэлсэгшэ даа: сэмбэ хэр лэ үгэхэ aab даа! Зай, hайн ябаарай, — гэжэ хулганаан үдэшэбэ.

— Хомхойшье хадаа гурбан толгой сэмбэ намhаа харамнахагүй бэзэ. Зай, баяртай, хүрьhэтэ дайдын эзэн,—гэжэ тэрээндэ дохёод, Мормоон замаа үргэлжэлүүлбэ. Тиигээд удааншье болонгүй, миисгэйтэй ушарба.

— Хэн юун гээшэбши? — гэжэ Мормоон асууба.

— Ээндээ үлдүүлhэн эреэхэн миисгэйб. Хуби жаргалаа бэдэрhээр хоёрдохи жэлээ амиды мэндэ ябанаб. Зай, хүбүүн, хайшаа зорилойш? — гэжэ миисгэй асууба.

— Хаан баабайнда.

— Юундэ?

— Хүригшэ үнеэнhээ гурбан жэлдэ хуряаhан нооhо гурбан толгой сэмбэ болгохоо замдаа гарааб.

— Хаан баабай хомхойл юм гэлсэгшэ даа: сэмбэ хэр лэ үгэхэ аабдаа. Зай, hайн ябаарай,— гэжэ миисгэй үдэшэбэ..

— Хомхойшье хадаа гурбан толгой сэмбэ намhаа харамнахагүй бэзэ. Зай, баяртай, миисгэй, — гэжэ тэрээндэ дохёод, Мормоон замаа үргэлжэлүүлбэ.

Одоол тиигэhээр хаан баабайндаа хүрэжэ ерэбэ. Алтан богоhыень алхажа, мэндэ амараа хэлсээд, ерэhэн хэрэг тухайгаа айлаадхаба:

— Хаан баабай, хаан баабай, ганса хүригшэ үнеэнэйнгээ нооhо гурбан жэлдэ хуряагаад, гурбан толгой сэмбэ болгохоо тандаа зорижо ерээлби!

Хаан баабай харюушье хэлэнгүй, уур сухалдаа баригдаад, модон хуурсаг соо Мормоониие хүүлэжэ хадуулаад, далай руу шэдүүлжэрхёо бэлэй.

Тиигэн сасуунь далай дабхар саанаhаа хүүен, дошхон долгёороо шулуу сохин орьёлбо. Мормоон хүбүүтэй хуурсаг эрьедэ шэдэгдэбэ. Үни удаан хуурсаг соо хэбтэhэн дээрэhээ Мормоон хүбүүнэй үхэлдөө дүтэлөөд байхадань, нэгэ ямаршье юумэн гээшэб,—газааhаань hар-hархан hабардаба.

— Ши хэн гээшэбши? Туhалыш намда, — гээд, Мормоон хүбүүн хайрсагайнгаа забhараар хулганаа харажархиба.

— Туhалха гэхэдээ хаба шадални хүрэнэгүйл даа. Нэгэ бага хүлеэ, — гэжэ харюусаад, хулгана хэн нэгые бэдэрэн гүйжэ ябатараа, миисгэйтэй уулзашаба. Тэрээндээ ушар мүрөө хуу хөөрэхэдэнь, миисгэйнь гүйжэ ошоод, хаба шадал ехэтэй хүбшэ тайгын эзэн бартахи баабгайн хүбүүе асарба. Тэрэ гурбан хамhажа, Мормооноо сүлөөлөөд, дүрбүүлэн эблэржэ, гэр байраяа түхеэрбэд. Хулгана, миисгэй, баабгайн хүбүүн гурбан шулуу зөөнэд. Хара шулуун ордоноо Мормоон дууhаха болобо. Эгээ hүүлдэнь баабгайн хүбүүн томоhоо томо шулуу асаржа, баяртайгаар табяад хэлэбэ:

— Мормоон, ойлгод гэ: энэмнай эрдэниин шулуун гээшэ!

Мормоон эрдэниин шулуунай ашаар зөөрижэбэ. hүүлдэнь хүгшэн эжыгээ асарба. Тиигээд хаан баабайнда бэлэг абаад ошобо.

Хаан баабай сэсэрлиг соогуураа сэнгэжэ ябаhанаа тэрээниие хараад, дүтэлжэ ерэhээр асууба:

— Хүбүүн, ши юун хэрэгээр ерэбэш?

Мормоон хүбүүн доро дохи... гэдэжэ хэлэбэ:

— Хаан баабай, далайн до... танhаа сэсэн байгаа гэжэ хэ... ерээб.

— Хүбүүн, юун дээрэhээ ... жэ хэлэхэ болообши?

— Намайе хуурсаг соо хэ... лай уруу шэдэhэнтнай д... эрьедэ гаргаа. Сэмбын түлөө... майе далай уруу шэдүүл... лэйт. Харин мүнөө олоной ту... жаар өөрөө сэмбэ нэхэдэг б... Тиигээд хаан баабай тандаа г... толгой сэмбэ бэлэг асараа... гээд, Мормоон hүгэдэн, тэ... хаан баабайда үгэбэ.

Хаан баабайда эшэхэ нюур багүй: убайгүй гурбан толгой... быень абаадхиба.

Одоошье иигэжэ хаан ба... хомхой хобдогые өөр дээрэ... жэ, тэрээн шэнги баяд ноёд ... даа хомхой хобдогууд юм... Мормоон хүбүүн ойлгожо аба... лэй.

Б. ШОЙДОКО...

Чимит ЦЫЦЕНДАМБАЕВ

Нүхэрэй ёhоор бэшэгдэhэн шог пароди

ХӨӨРДЭМ БҮЛЭДЭ АЙЛШАЛХАДАА

Янтаба, манай Янтаба
Яагаа hайхан тала гээшэб.
Янтаба, манай Янтаба
Янзын сэсэгтэ Янтаба.
Ягаахан дулаан наранаар
Яларна гоёор Янтаба.
Ялалзан байгаа үглөөнэй
Ябаган бужагар хуhадhаа
Яагараа бишыхан гургалдайд
г. м.

Дольен МАДАСОН, «Янтаба».

Хөөрхэ гэжэ хадын оройдо
Хөөбэлзэн байhан үүлэ нэбтэ,
Хөөбэрэндэл зөөлэн манан
соогуур
Хөөрhэн малаан hара мандаад,
Хөөрэлдэхэдэ аятай болобо.

Хөөргөөр үлеэлгэдэг хяhатай
дарханан
Хөөршөөмэ
Хөөрхэн дүүхэй
Хөөрөө хэhэн манаа адляар
Хөө хара
Хөөгөөр зураа.
Хөөрдэм зантай
Хөөрүү төөдэйнь
Хөөлэнтни загаhаар
Хөөмэйсэ хүндэлөө.
«Хөө» эхитэй үгэнүүдни
хомордоо.
«Өө» эхитэй үгэнүүд олон.
Өөдэ уруугаа харангүй
шагнагты.
Өөрынгөө үниннөө шэбшэжэ
ябаhан
Өөрсэгүйхэн шүлэгөө уншахам.

ҮҮРЭЙ ТОЛОН ЯГААН. ҮҮЛЭН ЯГААН

Хонгор талын хюруу мэтэ
сагаан,
Хонон манаhан hара мэтэ
сагаан,
Арбан зургаанай сэдьхэл мэтэ
сагаан,
Арбан хурганай сахариг мэтэ
сагаан...

Георгий ДАШАБЫЛОВ, «Сагаан дуран».

hара сагаан. Хюруу сагаан.
hарабшалнам.
hанаам сагаан. Дурам сагаан.
Баясанам.

Георгий ДАШАБЫЛОВ, «Хабарай бэшэгүүд» номhоо.

Хүнжэлни ягаан. Дэрэмни
ягаан.
hунланам.
Үүрэй толон ягаан. Үүлэн ягаан.
Дунгяарнам.

Хададаа гаранам. Самсам ягаан.
Хараашалнам.
Жэмэс ягаан. Алирhан ягаан.
Ягаашалнам.

Илдам басагадай уралынь
ягаан
hайшаанам.
Ягаанай ягаан. Яб ягаан.
hайхашаанам.
Басагадай бариhан сэсэгынь
ягаан.

Гоёшооном.
Платинь ягаан. Хасарынь ягаан.
Сошооном.
Саhан хайлаха. Февраль гараха.
Игааха.
Буянтай түрөөб. Бурханда
мүргэнгүй,
Сагаалхаб.

Залуу ябанам. Хамаг юумэм
Наашална.
Бэхэм ягаан. Шүлэгөө бэшэнэм.
Аашалнам.

Духаряам дүүрэн. Духаряам
ягаан.
Мүргэлдүүлнэм.
Нүхэдни магтана. Магтаалынь
ягаан.
— Бэрхэш!— гүүлнэм.

Үдэшэ болгоном. Наран ягаан.
Ягаарна.
Базамни хараана. Унта гэнэ.
Гаарана.
Үргэhэн соогоо тарган хониёо.
Үүсэлнэм.
Ха-са-рынь ягаан.
У-ра-лынь ягаан.
Зүүдэлнэм.

СПОРТЫН hОНИН

☆ МОСКВА. В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ стадион дээрэ уржадэр Москвагай ажалшад болон айлшад ороной мэдээжэ вратарь Лев Яшинтай хахасалгын наада хаража, ехэтэ hонирхобо. Эдэнэрэй наадан тэнсэлгээр—2:2 гэhэн тоотойгоор дүүрэhэн байна.

☆ Шатараар дэлхэйн түрүү hуури эзэлхын түлөө зургаадахи нааданай үнгэргэгдэхэдэ Корчной Геллер хоёрой наадан 27-дохи ябадалдаа тэнсэлгээр дүүрэбэ. Эндэ 3,5:2,5 гэhэн тоотойгоор Корчной шүүжэ ябана.

Хюбнер Петросян гэгшэд долоодохи уулзалгаяа наадахадаа Тигран Петросян шүүжэ, нааданайнгаа тоо 4:3 болгоhон юм. Энээнэй удаа Роберт Хюбнер саашадаа наадахагүйб гэжэ мэдүүлбэ.

Лас-Пальмаста наадажа байhан Бент Ларсен ээлжээтэ уулзалгадаа Вольфганг Ульманиие шүүжэ, нааданайнгаа тоо 4:2 болгобо. Долоодохи уулзалгадаа тэнсэжэ, 4,5:2,5 тоотой болоhон байна.

Ванкувер хотодо наададаг Марк Тайманов Роберт Фишер хоёрой уулзалга Ленинградай шатаршанай үбшэлhэн дээрэhээ хойшолуулагдаба.

☆ ФУТБОЛ. СССР-эй эдиршүүлэй суглуулагдамал команда Европын түрүү hуури эзэлхын түлөө мүрысөөндэ хабаадалсахаар Прага хотодо уридшалан наадахадаа Болгариин командые 5:0 тоотойгоор шүүhэн байгаа. Хойто үдэрынь Бельгиин футболистнуудтай 2:2 тоотойгоор тэнсэбэ. Мүн энэ үдэр Болгари Уэльсын командануудай наадан 1:1 тоотойгоор тэнсэhэн байна.

Хоёр нааданай удаа Совет ороной эдиршүүлэй команда гурбан очкотой түрүүлжэ ябана. Мүн Болгариин футболистнууд гурбан очкотой болоо.

☆ СТОКГОЛЬМ. Дзю-до барилдаагаар Европын түрүү hуури эзэлхэ мүрысөөндэ хабаадалсаhан Совет ороной бүхэшүүл нэгэ алтан, дүрбэн мүнгэн, хоёр бронзо медальда хүртэжэ, түрүү hуури эзэлбэ.

ТАМХИНАЙ БААНХА

ГАЙХАЛТАЙ УШАРНУУДhАА

Зүлгэ hайхан Хэжэнгэ нютагайм ууджам дэлгэр тала дайдые шэмэглэhэн хонгёо гоё дуутай хүхы шубуунай донгодоходо сэдьхэлдэ ямар урихан бэ.

Иигэжэ hанаhаар ябатараа Хэжэнгын найман жэлэй интернат hургуулиин хашаагай үүдэндэ багша Сампил Базарович Цыреновтэй уулзашабаб. Тамхияа мартажа гараhанаа гэнтэ обёоржо, «нэгэ папирос залыт» гэхэдэмни, Сампил Базарович алюминеэр хэгдэhэн сайр баанха гаргажа, тамхи залаа hэн.

Теэд энэ тамхинай баанха юрын бэшэ, харин Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай түүхэтэй нягта холбоотой байшаба.

...Совет сэрэгшэдэй алуурша муухай дайсадые бута hамна сохижо байhан үе бэлэй. Манай Хэжэнгэ нютагай хүбүүн Сампил Базарович Цыреновэй дайлалдажа ябаhан моторизованно тусхай батальон Зүүн Пруссида болоhон усэд шанга тулалдаанай hүүлээр нэгэ помещигэй буусада тогтоо hэн ха.

Неман голые гаталаад, баруун эрьедэнь Сампил Базарович нүхэдтэйгөө хамта амаржа байгаа.

Экипажай жолоошон, Тамбовско областиин Антон Давыдович Бойко гэгшэ тамхинай баанха дархалжа, өөрынгөө нүхэртэ — Хэжэнгын голой буряад хүбүүн Сампилда тэрэнээ бэлэглэhэн байгаа. Энэ баанхын хабхаг дээрэ «Амфибия» гэжэ дайшалхы машинынь дүрэ hиилэгдэнхэй. Доодо тээнь «Агууехэ Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайн. 1945 ондо болохо Илалтын үдэртэ зорюулан дайшалхы нүхэр С. Б. Цыреновтэ А. Д. Бойкоhоо, 1944 оной ноябриин 7» гэжэ hиилэгдэн бэшэгдэнхэй.

Иигэжэ энэ тамхинай баанха манай нютагай хүбүүн, Эсэгэ ороноо хамгаалгын агууехэ дайнай орденой кавалер Сампил Базарович Цыреновтэ бэлэглэгдээ бэлэй.

Багша Сампил Базарович Агууехэ Октябриин Революциин сасуутан юм. Тэрэ 1936 ондо Хэжэнгэдээ долоодохи класс дүүргээд, Улаан-Үдын Чайковскиин нэрэмжэтэ хүгжэмэй училищида hурахаа ороо hэн. Тус училищиин дүрбэн курсые дүүргээд байхадань, сэрэгэй албанда абаа бэлэй. Түрэhэн нютаг Хэжэнгэдээ 1946 ондо бусажа ерээ. Дайнай гал дүлэн соогуур ябаhан Сампил Базарович хэдэн дахин хүндөөр шархатабашье, дахинаал дайшалхы замдаа гарадаг байгаа.

Сампил Базарович долоон үхибүүдэй эсэгэ. Сэсэг гэжэ ехэ басаганиинь Хэжэнгын найман жэлэй интернат hургуулида багшална. Хоёрдохи басаган—Сэлмэгынь Зүүн Сибириин гүрэнэй соёлой институтдай 4-дэхи курсда hурана. Мүнөө жэл Солбон хүбүүниинь 10 класс дүүргэхэ.

Сампил Базарович 1967 ондо Буряадай Гүрэнэй Доржо Банзаровай нэрэмжэтэ багшанарай институт заочноор дүүргээ hэн. Арадай гэгээрэлэй хэрэгтэ ехэ габьятай байhанайнь түлөө Сампил Базарович Цыреновтэ 1969 ондо «Арадай гэгээрэлэй отличник» гэhэн хүндэтэ нэрэ зэргэ олгогдоо.

...Юрын лэ тамхинай баанха. Мүнөө алтаншье, мүнгэншье баанханууд олон ааб даа. Теэд Сампил Базаровичта энэ юрын сайр баанхань юунhээшье үнэтэй гээшэ. Тэрэ баанхаяа яаралгүйхэн нээгээд, тамхинай утаа баагюулхатайнь сасуу эдир наhаниинь, Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай үдэрнүүд, үнэн сэхэ нүхэдынь, агууехэ Октябриин ойе Зүүн Пруссида угтаhаниинь hанагдаадхидаг.

— Хаhатайл гоё зун болоjо байна даа,— гэжэ тэрэ хэлээд, тээ саана шууялдажа байhан үхибүүд тээшэ яаралгүйхэн алхалаа бэлэй.

Тиихэдэнь:

«Хододоо байг лэ наран,

Хододоо байг лэ сэлмэг!»

гэhэн хүүгэдэй дуун шэхэндэм зэдэлхэдэл гоё бэлэй.

Ц-Д. БАЗАРСАДУЕВ.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаhанда: Пра... ажалшадай совет арадта эльгэ... бэшэг. Нүхэр Л. И. Брежне... Прагада хэлэhэн үгэ.

Хоёрдохи хуудаhанда: «Ба... кал» учхоз — Буряадай омо... хол» гэhэн гаршаг доро тус... материалнууд.

Гурбадахи хуудаhанда: нү... Л. И. Брежневэй хэлэhэн үгын ... гэсхэл. Хилын саанаhаа абта... ТАСС-ай мэдээсэлнүүд.

Дүрбэдэхи хуудаhанда: су... тын үдэрэй заншалта хууда... материалнууд. Соносхолнууд.

СЭНХИР ЭКРАН

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА МОСКВА ХАРУУЛНА:

13.00 — орон доторхи hони... 13.05 — «Радиоэлектрони... эрдэм наукада ба техникэдэ» ... hэн дамжуулга. 13.45 — «... вет киногой жанрнууд» гэ... дамжуулга. 14.45 — «Дуун ... манай хани нүхэр» гэhэн ... церт.

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА МОСКВА ХАРУУЛНА:

15.30 — hурагшадта зор... лагдаhан дамжуулга. 15.55 — «Кража» гэhэн уран hайха... телевизионно фильм. (1-д... серинь). 17.00 — «Ленинград — Магнитогорск» гэhэн хотон... дай хүгжэмтэ мүрысөөн. 18... — СССР-эй уран зурагай А... демиин гэшүүдэй уран зура... выставкэ» гэhэн дамжуулга.

УЛААН-ҮДЭ ХАРУУЛНА:

18.30 — «Неделя» гэhэн су... тын үдэрэй программа. 19.30 ... концерт.

МОСКВА ХАРУУЛНА:

20.00 — орон доторхи hони... 20.20 — амитадай ажамидара... 21.25 — «Владыки без мас... гэhэн дамжуулга. 22.05 — те... зүжэг. 23.05 — кинопанора...

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА УЛААН-ҮДЭ ХАРУУЛНА:

20.00—«Сережа» гэhэн ур... hайханай фильм.

Редакторай орлогшо
М. Н. НИМАЕВ.

Н-01471. Заказ № 966.